

obzornik

glasilo delovne skupnosti

Visok partijski obisk

22. marca je našo občino obiskal predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. France Popit. Program obiska je obsegal ogled dveh največjih gospodarskih kompleksov v občini — Tovarne pohištva s Tovarno ivernih plošč v Cerknici in Kovinoplastike v Ložu, poudarek pa je bil na razgovoru s političnim aktivom obeh največjih kolektivov in občine.

Po tako delovnem dnevu se je predsednik Popit srečal še s pomeničarji, ki živijo v tem delu Notranjske.

Na razgovoru s političnim aktivom BRESTA smo tovariša Popita seznanili z organiziranostjo in z delom naše partije. Kritično smo mu prikazali naše delo, omenili pomanjkljivosti, ki jih čutimo sami, pa tudi akcije, ki smo jih v zadnjem obdobju uspešno izpeljali.

Predsednik se je predvsem zanimal, kako daleč smo z ustanavljanjem TOZD in kako je z dejavnostjo komunistov v prihodnjih temeljnih organizacijah združenega dela.

Precej se je zadržal ob vprašanih stanovanjskega gospodarstva, pri čemer je poudaril, da je v novi stanovanjski skupnosti potrebno združevati tudi tista sredstva, ki jih danes zajema stanovanjsko komunalno podjetje, in da je treba znova oživiti in tudi materialno stimulirati povsem omrtvelo dejavnost hišnih svetov.

V razpravi o gospodarskih vprašanih se je predsednik pomudil največ ob vprašanih integracij, raznih oblik sodelovanja, katerih nosilci naj bodo temeljne organizacije združenega dela, in ob nujnosti povezovanja industrije s trgovino.

Idejna vzgoja in izobraževanje je ena izmed najpomembnejših nalog, katere se moramo komunisti na Brestu lotiti z vso resnostjo. Predsednik Popit nam je poleg poudarka, ki ga je posvetil potrebni po takšnem delu, navedel tudi nekaj načinov, kako se tega lotiti, da bi dosegli pričakovani uspeh.

Na političnem aktivu občine je predsednik Popit med drugim razpravljal tudi o odnosu gospodarstva do potreb širšega družbenega pomena — do krajevnih skupnosti, šolstva, otroškega in mladinskega varstva, stanovanjske graditve in o organiziranosti Socialistične zveze na terenu ter drugih vprašanih.

Dal je vrsto koristnih napotkov in spodbud, ki jih bodo osnovne organizacije Zveze komunistov in druge politične in samoupravne institucije lahko s pridom uporabile za svoje prihodnje družbeno delo.

J. Praprotnik

Tovariš Popit v tovarni pohištva Cerknica

Uzakoniti samoupravne odnose

SMO PRED USTANOVITVIJO TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

Pri izpopolnjevanju razmerij na področju upravljanja podjetja smo tudi v naši delovni skupnosti prišli do zelo konkretnega vprašanja: KOLIKO IN KATERE TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA (TOZD) OBLIKUJEMO V OKVIRU SEDANJEGA PODJETJA BREST? Če hočemo to vprašanje rešiti tako, da ne bo večjih pretresov, ki bi utegnili ogroziti koristne dosežke na področju medsebojnih odnosov, zlasti pa še na področju ekonomskih rezultatov, moramo preresetati vrsto zadev.

Večkrat je bilo že poudarjeno, da je prišlo na BRESTU do prvih »zametkov TOZD« že leta 1965,

ko smo razdelili osnovna sredstva med poslovne enote, določili obseg obveznosti posameznih

enot za skupne dolgove podjetja in pričeli z ugotavljanjem dohodka po poslovnih enotah. Poslovne enote so se oblikovale na podlagi lokacijsko oziroma delovno zaokroženih celot. Gospodarile so s sredstvi, ki so bila razdeljena, skupne zadeve pa so reševale preko centralnih organov upravljanja.

Zaradi tega razvoja smo lahko takoj po sprejemu novih ustavnih določil sprejeli sporazum o oblikovanju dohodka ter o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki je stopil v veljavo z nastopom 1972. leta. Ni toliko pomembno, da smo v 2. člen tega sporazuma zapisali, da ga sprejemamo na temelju organizacijske povezave poslovne enote BRESTA — kot temeljne organizacije združenega dela. Pomembnejše je, da tega sporazuma ni sprejel zgolj centralni organ (centralni delavski svet na podlagi preglasovanja kot dotlej vse splošne akte), temveč da je bil sporazum v razpravi v vseh poslovnih enotah in da so ga sprejele vse enote oziroma vsaka posebej.

Ob sprejemu sporazuma smo ukrepali po »zdravi presoji«. Ker vrsta vprašanj v zvezi z ustanavljanjem TOZD še ni bila razčiščena, smo, gledano od danes nazaj, zagrešili tudi nekatere napake. Kljub temu je »poskusna ustanovitev TOZD« oziroma omenjeni sporazum o delitvi odigral pomembno vlogo. Oboje, pričetek decentralizacije v letu 1965 in sporazum v letu 1972 sta spodbudila nastajanje nove miselnosti v podjetju in novega načina v razmerjih med poslovnimi enotami — obdobje čistejših računov. Verjetno ni treba posebej pripomniti, da je k takemu razvoju razmerij silila

predvsem tudi hitra rast podjetja.

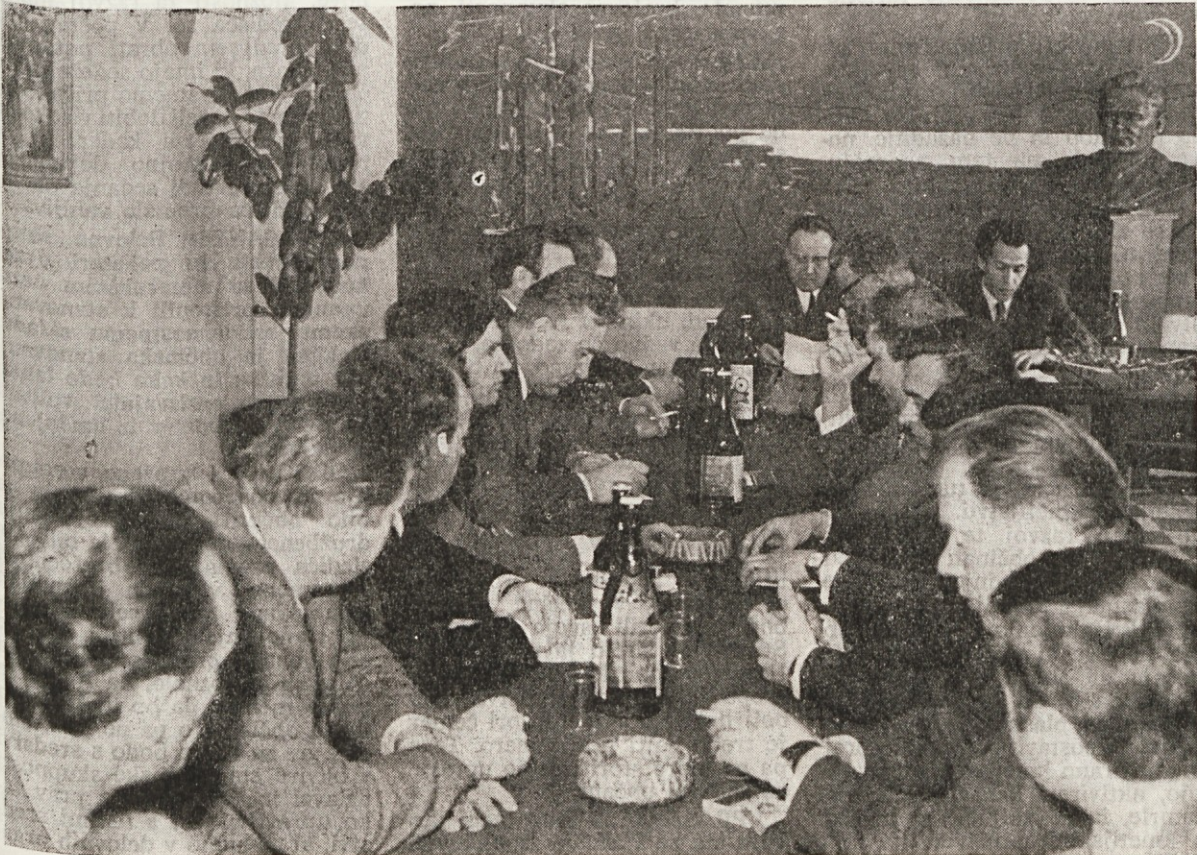
Sporazum podjetja s področja dohodka in osebnih dohodkov so sprejele naslednje poslovne enote:

1. Tovarna pohištva Cerknica
2. Tovarna pohištva Martinjak
3. Tovarna lesnih izdelkov Stari trg
4. Tovarna pohištva Stari trg
5. Tovarna ivernih plošč Cerknica
6. Skupne strokovne službe Cerknica
7. Delavska restavracija Cerknica

Po razlagah ustavnih določil, zlasti pa še po smeri novega predpisa o konstituiranju in registraciji TOZD, ki je tik pred sprejemom, to seveda še niso TOZD. Ne da bi naštevati spodbujajo pri oblikovanju pravkar omenjenih »TOZD« pa lahko vendarle nesporno ugotovimo, da nobena enota ni nasprotovala drugi, da se oblikuje kot TOZD, in da nobena enota razen omenjenih ni postavila zahteve, da se tudi ona oblikuje kot TOZD. Takoj za to ugotovitvijo pa moramo nedvoumno povedati: smo (Nadaljevanje na 3. strani)

Iz vsebine:

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM OBČINSKE SKUPŠČINE — KAJ VPLIVA NA PRODAJO POHIŠTVA — LETOSNJA PROIZVODNJA — NAŠI LJUDJE — USTANAVLJANJE TOZD V OBČINI — ŠPORTNE IN DRUGE NOVICE

Tovariš Popit se je pogovarjal s političnim aktivom Bresta

Vsa občina se vključuje v stabilizacijska prizadevanja

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM OBČINSKE SKUPŠČINE

Brestov obzornik poskuša spremljati tudi pomembnejša dogajanja v občini, v prostoru, v katerem živijo in delujejo tudi člani Brestovega kolektiva. Zato se večkrat kritično, včasih pa tudi nekritično dotika posameznih stvari v okviru občine. Da bi bili naši bralci seznanjeni z nekaterimi pomembnimi aktualnimi vprašanji »iz prve roke«, smo jim pripravili razgovor s predsednikom občinske skupščine, dipl. inž. FRANCETOM ZORMANOM.

VPRAŠANJE: Preteklo leto je bilo — za letošnje velja isto — v znamenju stabilizacijskih ukrepov in prizadevanj celotne družbene skupnosti za zagotovitev stabilnejših pogojev v našem gospodarstvu. Kako se v ta prizadevanja vključuje gospodarstvo naše občine?

ODGOVOR: Ne le zadnji dve leti, vse od reforme je v gospodarstvu naše občine čutili velika prizadevanja za večjo produktivnost, zmanjševanje stroškov in za čim večjo racionalnost gospodarjenja. Zato v teh letih naše gospodarstvo ni nikoli prišlo v kritični položaj in v naši občini ni bilo podjetij, ki bi poslovala z izgubo. Uspehi so bili ponekod večji, ponekod manjši, dostikrat odvisni od zunanjih vplivov.

Ob ukrepih v jugoslovanskem in slovenskem gospodarstvu so bili lani in letos potrebni še dodatni napor, ki se kažejo v odložitvi delu osebnih dohodkov, v delu ob prostih sobotah za stabilizacijo, povsod lahko opazimo zmanjševanje stroškov upravnih režije in materialnih stroškov. Ker so cene reprovromateriala močno narasle, cene izdelkov pa ostale nespremenjene, je edini izhod v takih oblikah racionalizacije.

Pri tem smo že dosegli uspehe, vendar pa s tem ne bo mogoče iti v nedogled, saj smo v naših razmerah prišli do optimalizacije teh prizadevanj in bodo potrebne druge rešitve. Kljub temu pa bo letos pri nas produktivnost narasla za 11%, v okviru republike pa za 6,8%. Pred leti zgrajene proizvodne kapacitete so skoraj do skrajnosti izkoriščene, zato so možnosti le v novih. Program letošnjih vlaganj teži za tem, da bi odpravili nekatera kritična mesta v proizvodnji in da bi izboljšali tehnološke postopke.

glavne naloge, ki jih bo treba uresničiti v letu 1973?

ODGOVOR: Srednjeročni program ni toga stvar, kalup, katerega se moramo ne glede na spreminjajoče se pogoje strogo držati. Pomeni nam predvsem razvojno smer, zato ga vsako leto dopolnjujemo in si zastavljamo izvedbene naloge — konkretne programe in zadolžitve, ki iz tega izvirajo. Za gospodarske organizacije so to letni plani, za družbene dejavnosti pa izvedbene naloge. Tako je pripravljeno tudi za leto 1973, vendar jih mora potrditi še javnost.

Izvedbene naloge posegajo prav na vsa področja dejavnosti, od gospodarstva do kulture in telesne vzgoje, vendar bi omenil le poglobitve.

Ker sem o gospodarskih organizacijah že govoril, ne bi več ponavljal, poudaril bi le, da sta glavni nalogi boj za večjo produktivnost in investicije v izboljšanje tehnologije.

Čimprej je treba začeti z uresničevanjem programa gradnje turističnih kapacitet. Zato je treba pridobiti čimveč kapitala zunanjih investitorjev. To panogo, ki ima veliko perspektivo, moramo čimprej aktivno razviti. Nadrobni program za razvoj obrtništva je končan, prav tako tudi program kadrovske politike. Letos bo treba dosledno izvajati ukrepe, ki jih predvideva, predvsem v politiki štipendiranja in kadriranja. Pri tem bi rad poudaril, da postaja pomanjkanje kadrov na vseh področjih že akuten problem prihodnjega razvoja.

Izvedbene naloge obsegajo tudi komunalna vlaganja, ki so se že pričela — vodovod, cesta v Novo vas, električna energija. Zavedamo se, da so to stvari, ki vzporedno z industrijskim razvojem pogojujejo razvoj občine. Za industrijo in za kadre

zanemarjena, so pa nujno potreba. Izoblikovati moramo politiko prostora in narediti red v gospodarjenju s prostorom; pri tem mislim na urbanizem, prostorske programe, varstvo narave in podobno.

V okviru politike razvoja kmetijstva moramo nadaljevati z modernizacijo in z organizacijo specializiranih kmetij. Prav tako bo treba začeti z uresničevanjem ustavnih dopolnil tudi na tem področju, da bodo tudi kmetje, tako kot delavci, odločali o svojem delu. Pri tem bo prav gotovo precej tehničnih in organizacijskih problemov.

VPRAŠANJE: V zadnjem času je precej slišati o medobčinskem sodelovanju na notranjsko-kraškem področju in o nekaterih integracijskih povezavah. Na katerih področjih je to sodelovanje najbolj zaživel in kaj si lahko od tega obetamo?

ODGOVOR: Vsekakor je treba pozdraviti, da je tradicionalni odpor proti povezovanju na tem območju prebit. Najprej se je pričelo s povezovanjem na političnih in upravno-političnih področjih, kmalu pa smo začeli razmišljati tudi o povezovanju gospodarstva. To je dokaj enoten gospodarski prostor, zato je nujno, da usklajujemo njegov razvoj, ki se mora vključevati naprej tudi v širši slovenski in jugoslovanski prostor.

Prve konkretnejše navezave se kažejo na področju turizma, gostinstva in trgovine in so že precej daleč, zatem v kmetijstvu, kjer se zadeve nekoliko zatikajo, ter v lesni industriji in gozdarstvu.

Potrebno se bo povezati tudi na drugih področjih — v družbenih službah, v organiziranju srednjega šolstva in drugod.

Mislim, da si lahko od tega vsi precej obetamo, saj bomo lahko enotnejše izkoristili dane pogoje. Pri investicijah na področju turizma in gostinstva gre za koncentracijo sredstev; za leta na postojanskem območju ni pravih možnosti za vlaganje, pri nas pa so pogoji — naravne lepote, bližina avtoceste. Zato pričakujemo naložbe, za katere so bile ob pripravah referenduma o združitvi že konkretne odločitve: investicije v jezero, Škocjan, Grad Snežnik, Cerknico. Poleg naložb pa se bodo prenesle tudi izkušnje in poznavanje turistične dejavnosti.

V trgovini pričakujemo enotnejši organizaciji trgovske mreže specializacijo in delitev dela ter kapital v večjo in boljšo ponudbo in ne nazadnje, nova vlaganja na tem področju, ki že leta in leta stagnira.

Teh uspehov ne bomo dosegli, če se tem prizadevanjem ne bo pridružilo tudi vodstvo Kmetijske zadruge s tem, da opusti trgovsko dejavnost, ki s kmetijstvom nima zveze, in dosedanje kapacitete vključi v te povezave.

Z integracijami bomo dosegli združevanje kapitala in uma, nujno racionalnejše izkoriščanje in učinkovitejši nastop navzven.

Lepe možnosti so tudi za integracije v kmetijstvu, saj bo že dosedanj razvoj te dejavnosti v sosednjih občinah omogočil povezavo proizvodnje, predelave in plasmaja kmetijskih proizvodov. Pričakujemo, da bodo ob teh povezavah zaživel tudi naši posamezni obrati. Predvsem gre za to, da bi ob lastni mlekarni in mesnici plasirali lastne tržne viške. Vzpostaviti moramo torej organizirano kmetijsko proizvodnjo, aktivirati kapacitete, ki so zamrle, in se vključiti v tržišče s kmetijskimi proizvodi.

Ob povezovanju lesne industrije in gozdarstva gre pred-

vsem za to, da bi s skupnim planiranjem racionalno izkoristili gozdno maso, da se ne bi ob enem kubiku pojavljala dva potrošnika. Obenem bi bilo potrebno enotno razvijati lesno industrijo in gospodarjenje z gozdovi — gre za gojenje takšnih surovin, ki jih potrebuje industrija in za prilaganje industrije. Možnosti so tudi za izkoriščanje manjvrednih proizvodov — lesonit, iverka, pa tudi za to, da industrija omogoči usposabljanje velikih površin ne-kvalitetnih gozdov.

VPRAŠANJE: Običajno se ob občinskem letnem proračunu pojavlja vrsta težav in kopica potreb. Kako je s sredstvi za leto 1973 in kam so namenjena?

ODGOVOR: Prav gotovo je, da ob sprejemanju proračunov, ki so pravzaprav plan in program dela za področje, ki se proračunsko financirajo, aktivira velik krog ljudi.

Sredstev je vedno premalo, žele pa vedno prevelike. Posebno velja to za letos, ko nas v proračunski porabi omejujejo tudi zakonski predpisi — zvezni in republiški družbeni dogovor, ki nam omejujejo porabo v višini 109% v primeri z lanskim letom.

Ker pa smo tudi na tem področju, podobno kot v gospodarstvu, že od reforme vodili takšno politiko, da ne preobremenjujemo gospodarstva in ostalih davkoplačevalcev, nas ti linearni ukrepi še posebej prizadevajo. Zato smo pri predlogu proračuna prisiljeni reševati najprej tista področja, ki so čisto proračunskega značaja, izostale pa so komunalna, krajevne skupnosti, negospodarske investicije ipd.

Kljub taki usmeritvi pa nismo mogli zagotoviti družbeno dogovorjenih najnujnejših potreb na področju šolstva in upravnih služb, ker so potrebe na področju socialnega skrbstva in varstva človeško še bolj občutljive.

Celotni proračun naj bi letos znašal 1 milijardo 563 milijonov starih dinarjev, od česar naj bi šlo 50% za potrebe šolstva, kar pa zaradi ukinitve republiške dotacije še vedno ne zadošča.

Ker pa ugotavljamo, da bi bila okrnitev dejavnosti krajevnih skupnosti in posegov na področju komunalne dejavnosti zelo škodljiva, se dogovarjamo, da bi ta vprašanja reševali v okviru družbenih dogovorov med gospodarstvom in temi področji. To je tudi v duhu načel naše politike, naj neposredni proizvajalci odločajo, v kakšne namene bodo usmerili svoja sredstva. Stvar je v široki javni razpravi. Uspeh bomo dosegli, če bomo skopo odmerjena sredstva čim bolj pravilno razdelili, pri čemer je treba najti pravo mero. Tega pa ne more storiti samo uprava, ampak vsi občani.

VPRAŠANJE: V povojnem razvoju sta se v občini izoblikovali dve gospodarski središči — Cerknica in Loška dolina. Kašne so

razvojne možnosti Vidovske in Bloške planote?

ODGOVOR: Gospodarski razvoj nekega območja je odvisen predvsem od ekonomskih dejavnikov in naravnih danosti — surovine, prometne zveze, energija ipd. Mislim pa, da so bila v našem primeru celo odločnejša prizadevanja prebivalstva in posameznikov.

Tašno stanje kot je prav gotovo ni dobro za hitrejši razvoj občine kot celote. Naše stanje lahko primerjamo s svetovno problematiko razvitih in nerazvitih, ob čemer čedalje več ljudi spoznava, da nerazviti omejujejo tudi razvoj razvitih.

Zato mislim, da moramo v ta področja več vlagati. Najprej

pa jih moramo odpreti k središčem v občinskem, pa tudi v širšem merilu, kar smo že pričeli. Poleg tega je treba prebivalstvu omogočiti za sedanje razmere vsaj minimalne življenjske pogoje — elektrika, cesta, vodovod in podobno. Pri tem ne smemo zanemariti tudi strateške važnosti tega področja za splošni ljudski odpor.

Izhod za Vidovsko planoto vidim v tem, da v okviru naravnih pogojev pospešeno razvijamo kmetijstvo, ki pa ima omejene možnosti; delno lahko na tem področju pomagamo z domačo obrtjo, v kasnejši fazi pa tudi s kmečkim turizmom. Vseeno pa moramo večino ljudi zaposliti v središčih, živijo pa lahko na svojih kmetijah. Družbenih obratov tam ne moremo pričakovati, ker ni osnovnih pogojev.

Na Bloški planoti je treba izkoristiti naravne danosti za kmetijstvo in podobno dejavnost kot na Visoki planoti, so pa možnosti — kar imamo v programih — razviti sedanje industrijske kapacitete in postaviti nove. Možnosti za razvoj manjšega središča so. V poštevedno pridemo predvsem obrati posameznih tovarn, ki imajo sedeže izven občine, ker ne smemo pričakovati, da bomo uspeli dobiti visoko in višje kvalificirani kader, ki bi razvijal samostojno dejavnost, saj so zanje tudi sedanja občinska središča premalo vabljiva.

VPRAŠANJE: Delovna skupnost Bresta in nekateri drugi kolektivi so z nekakšnim nezaupanjem pristopili k stanovanjskemu solidarnostnemu skladu. Kakšna je občinska stanovanjska politika in kako bodo lahko neposredni proizvajalci vplivali na delitev sredstev iz omenjenega sklada?

ODGOVOR: Izraženo nezaupanje in nasprotovanje, ki ju je bilo občutiti ob sprejemanju družbenega dogovora, je bilo posledica prevažne obveščeniosti o namenu, vlogi in intencijah tega sklada ter o celotni sedanji stanovanjski politiki. Ker je bilo ob tem premalo političnega dela, se je poznalo, da ljudje še vedno menijo, da bo ta sredstva delila občina. To pa ne drži, ampak gre za to, da bodo s sredstvi v okviru stanovanjske skupnosti delavci iz gospodarstva prav tako upravljali kot s tistimi sredstvi, ki ostanejo v delovnih organizacijah.

(Konec na 4. strani)

Se dosti bo dela za krajevne skupnosti

V Kovinoplastiki je rešitev v popravku cen za večino proizvodov, v Brestu pa že nove naložbe in nova tehnologija. Pri tem pa nismo odvisni le od nas samih, ampak predvsem od sistematskih gospodarskih ukrepov, zlasti v politiki cen in politiki kreditiranja.

VPRAŠANJE: Srednjeročni program razvoja občine je izoblikoval vrsto konkretnih nalog s področja gospodarskih in družbenih dejavnosti. Katere so po-

moramo ustvariti osnovne življenjske pogoje.

Omeniti je treba tudi naloge, ki izvirajo iz ustavnih sprememb. V gospodarstvu moramo čimprej ustvariti nove organizacijske oblike z ustanovitvijo TOZD, v okviru občine pa ustanoviti posebne interesne samoupravne skupnosti — na področju izobraževanja, komunale in stanovanjske gradnje.

Naloge posegajo tudi na drugih področjih, ki so bila doslej

Uzakoniti samoupravne odnose

(Nadaljevanje s 1. strani)
 tik pred novim, ponovnim temeljitim pretresom organizacije podjetja in organizacije upravljanja. Število in obseg TOZD v podjetju se spreminja skladno z rastjo ali nazadovanjem podjetja, kakor tudi s spremembami predmeta poslovanja. Z drugimi besedami: proces organizacije podjetja in organizacije upravljanja ni nikdar zaključen.

Verjetno ne bo pogrešno, če ugotovimo, da je v zvezi z ustavnimi dopolnili, ki govore o ustanavljanju TOZD oziroma o njihovem prihodnjem vključevanju v poslovno življenje, ostala vrsta zadev še nerazčiščenih. Gre predvsem za vprašanje pravne in ekonomske narave. Ustanovitev TOZD in urejanje razmerij med njimi bo gotovo prinesla v poslovanje globoke spremembe. **Zaradi omenjenih pomanjkljivosti bodo tu in tam posledice lahko tudi neprijetne in težko premostljive.**

Zakonodajalec bo v kratkem odločil, ali bo kljub problemom ekonomsko-pravne narave, ki jih nakazuje javna razprava, sprejel obvezo, da so dosedanje delovne organizacije dolžne opraviti konstituiranje TOZD in njihovo registracijo do 30. junija 1973, kot predvidena prednart zakona o konstituiranju in vpisu organizacij združenega dela v sodni register. Verjetno bo to obveljalo. Zlasti še, ker priporočila zvezne skupščine o neposrednih nalogah pri izvajanju ustavnih dopolnil XXI do XXIII dopuščajo, da se s samoupravnim sporazumom lahko predvidi (kot izjema) določeno prehodno obdobje, v katerem se bodo do konca priprav v zvezi z izvajanjem samoupravnega sporazuma uporabljale določbe veljavnega statuta, da ne bi prišlo do zaviranja pri izvajanju ustavnih dopolnil.

Da bi v podjetju lahko sprožili zdaj že znani pravilni postopek za oblikovanje TOZD, naj pojasnimo nekatere najpomembnejše rešitve, ki jih je treba spoštovati pri konstituiranju:

1. KDO ODLOČA O USTANOVITVI TOZD IN PO KAKŠNEM POSTOPKU?

O ustanovitvi posamezne TOZD odločajo vsi zaposleni v delu podjetja, ki se želi organizirati kot TOZD. Sklep je sprejet, če je zanj glasovala večina vseh delavcev tistega dela podjetja.

Poseben postopek ni predpisan. Vendar, če želimo slediti določilom ustave, ki pravi, da imajo delavci »svoj del podjetja« pravico organizirati kot TOZD, moramo omogočiti tudi realne pogoje za uresničitev te pravice. To pomeni, da bo treba vsakemu delavcu v podjetju omogočiti, da se na pristopen način seznanijo z vsebino ustavne pravice, da ugotovi, skupaj z drugimi, če izpolnjuje njegova enota pogoje, da se oblikuje kot TOZD, če je taka odločitev samoupravno in ekonomsko potrebna in končno, da z glasovanjem soodloča o morebitnem predlogu za oblikovanje enote, v kateri dela — v TOZD.

2. KATERE POGOJE MORA IZPOLNJEVATI ENOTA (DEL PODJETJA), DA SE LAHKO OBLIKUJE V TOZD IN KAKO SE UGOTOVIJO TI POGOJI?

To je pravzaprav najtežji del pri ustanovitvi TOZD v podjetju. Ustanova ima sicer jasno določilo, ki pa je le okvirnega značaja in bo treba določiti oziroma razčleniti pogoje v vsakem posameznem primeru posebej. Nujno je treba vedeti tole:

- Del podjetja, ki želi postati TOZD, mora biti delovna, tehnološka in funkcionalna celota (zakroženi del delovnega procesa).
- Tak del mora biti ekonomsko sposoben, da se rezultat njegovega dela lahko samostojno izrazi kot vrednost pri realizaciji

na notranjem (v podjetju) ali zunanem tržišču. To pomeni, da ga je mogoče stroškovno in dohodkovno natančno ugotoviti oziroma ločiti od celote ter tako zanj izdelati jasno ekonomsko sliko. Tak del oziroma TOZD, ki se iz njega oblikuje, bo praviloma moral biti sposoben tudi za razširjeno reprodukcijo.

c) Z ustanovitvijo TOZD (ali pri kasnejši odcepitvi iz sestava podjetja) ne smejo biti enostransko prizadeti tisti interesi oziroma pravice drugih delov podjetja ali podjetja kot celote, ki izhajajo iz preteklega skupnega dela, skupnih vlaganj in skupnega poslovanja ter razvoja.

Tudi postopek za ugotovitev pogojev ni predpisan, vendar je jasno, da brez poglobljene ekonomske analize ne bo šlo. Povedati je treba, da tudi o tem, ali so ustavni pogoji za ustanovitev TOZD ali ne, odločajo delavci v okviru enote. Spor pred sodiščem mora sprožiti tisti, ki jim odreja pravico organizirati se kot TOZD.

Delavci bodo odločali o pogojih na podlagi analize, ki jo bo pripravila posebna komisija ali kako drugače imenovan organ enote, ki želi postati TOZD, s pomočjo strokovne službe. Analiza bo morala vsebovati predvsem naslednje podatke:

— **sedanje ekonomsko-finančno stanje podjetja kot celote in njegovih posameznih delov, zlasti dela, ki želi postati TOZD;**
 — **razdelitev sredstev in skladov (ter seveda obveznosti), ki naj bi pripadali posameznim prihodnjim TOZD;**

— **dohodek, ki bi ga dosegli v prihodnjih TOZD in strukturo tega dohodka;**

— **način upravljanja prihodnje TOZD;**

— **analizo splošnih aktov prihodnje TOZD oziroma način sprejemanja splošnih aktov (vključno samoupravnih sporazumov);**

— **način integriranja z drugimi delovnimi organizacijami.**

Analizo bodo seveda morali dobiti v roke vsi delavci v podjetju, da se bodo lahko seznanili z njenimi ugotovitvami in dokončno odločili o mnenju, ki izhaja iz nje.

3. KAJ MORA OBSEGATI SKLEP (ODLOČBA) O USTANOVITVI TOZD?

To vprašanje ni zgolj formalno, kot bi lahko sodili na prvi pogled, temveč krije v sebi vsebino, o kateri se bodo morali člani prihodnje TOZD natančno odločiti:

- ime in sedež TOZD,
- poslovni predmet, ki ga v okviru predmeta poslovanja delovne organizacije opravlja TOZD
- ime osebe, pooblaščenice za podpisovanje imena TOZD in obseg njenega dela.

Tako izpolnjen sklep je veljaven, kadar ga sprejmejo vsi delavci enote, ki se želi oblikovati kot TOZD.

4. ALI JE TOZD PRAVNA OSEBA?

Da! Ustava pravi, da je TOZD nosilec pravic in obveznosti, ki ji pripadajo po ustavi, zakonu in po samoupravnem sporazumu o združevanju. Ker gre za neodtujljive, pomembne pravice, je edino pravilen zaključek, da je TOZD že po ustavnih določilih pravna oseba.

Ni pa seveda nujno, da TOZD to svojo pravno osebnost kaže metu. Dve ali več TOZD lahko tudi navzven v poslovnem procesu samoupravnim sporazumom pooblastita neko enoto ali organ ali posameznika, da nastopa kot ena pravna oseba in prevzema tudi zanj določene pravice in obveze. Pomembno je vedeti, da tako v sporazumu dano pooblastilo ni dokončna in večna izguba oziroma prepustitev pravice. TOZD lahko spet prevzame svo-

je pravice in jih uresničuje sama.

5. KATERE PRAVICE IN DOLŽNOSTI PRIPADAJO TOZD?

Težko bi naštel vse pravice, katerih nosilec je TOZD. Preprosteje bo, če odgovorimo: mnogih. Ustava opredeljuje nadrobneje tiste pravice, ki jih zaradi izredne pomembnosti opredeljuje kot neodtujljive: upravljanje zadev in sredstev družbene produkcije, odločanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, urejanje medsebojnih delovnih razmerij in drugih vprašanj svojega družbeno-ekonomskega položaja.

Skoraj obratna slika pravic in dolžnosti: dobro gospodariti s sredstvi družbene lastnine (kar pomeni zagotoviti tudi razširjeno reprodukcijo), deliti dohodek in osebne dohodke ob upoštevanju načel naše družbene ureditve, spoštovati v odnosih z drugimi TOZD načelo vzajemnosti in solidarnosti, izpolnjevati druge naloge in obveznosti, ki jih nalagajo najrazličnejši predpisi.

TOZD se lahko dogovori (s sporazumom) z drugimi TOZD za skupno reševanje nekaterih svojih nalog. Na ta način ustanovijo novo delovno organizacijo, ki nastopa navzven kot ena pravna oseba.

6. KAJ MORA VSEBOVATI SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU TOZD?

Vsebina sporazuma seveda ni omejena. Določa ga prosta volja

TOZD, ki ga sprejemajo. Vendar predvideva načrt zakona o konstituiranju in o vpisu TOZD v sodni register minimum razmerij, ki jih mora sporazum vsebovati. Ker se bo treba tudi o teh pogovoriti v našem podjetju, naj jih zapišemo:

- firma in sedež delovne organizacije,
- poslovni predmet poslovanja delovne organizacije,
- sredstva, pravic in obveznosti, katere prevzema vsaka temeljna organizacija združenega dela,
- opravila in pravice, ki se bodo skupno opravljale,
- koordiniranje procesa dela,
- usklajevanje planov in programov dela in razvoja,
- zdrževanje sredstev in njihov namen,
- skupni organ upravljanja, kolegialni in individualni izvršilni organ, volitve, pristojnosti, način odločanja in njihova odgovornost,
- obseg pravic in obveznosti delovne organizacije in temeljnih organizacij združenega dela v pravnem prometu in oblike odgovornosti za prevzete obveznosti proti tretjim osebam,
- medsebojni poslovni odnosi in način reševanja sporov iz teh odnosov (arbitraža),
- način sprejemanja statuta in drugih splošnih aktov delovne organizacije

l) postopek sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju,

m) določbe, ki se nanašajo na minulo delo in druge določbe, ki so pomembne za skupno delo in poslovanje.

7. ALI JE LAHKO ENOTA SKUPNIH SLUŽB TOZD?

Da! Tudi njej pripada ustavna pravica oblikovati se kot TOZD, le da je zaradi specifičnosti delovnega področja bolj povezana z drugimi TOZD in velja predvsem tudi za njo ustavna prepoved, da bi se z organiziranjem TOZD kršili interesi ostalih enot. Rešiti je torej treba vprašanje, kako urediti odnose, da do kršitev ne bo prišlo.

Vprašanj je seveda še precej, nekatera se bodo porajala tudi vzporedno z razpravo v delovni skupnosti. Do vprašanj pride predvsem zaradi ukinitve dosedanje državne zakonodaje na različnih področjih. Zaradi tega pa so potrebni skrbno in premišljeno urejeni medsebojni odnosi, v katere bodo povezani delavci TOZD po svoji lastni odločitvi, da bi bilo njihovo gospodarjenje čim uspešnejše. S samoupravnimi sporazumi naj bi si delavci v okviru podjetja zagotovili tak položaj, ki bo spodbujal zanimanje za dobro gospodarjenje. Samouprava zahteva določeno liberalnost na področju zakonodaje oziroma odločanja sploh, vendar ne anarhije. Zato se bomo morali temeljito pogovoriti, kakšno naj bo podjetje in kako ga bomo upravljali.

Z. Zabukovec

mija obračunava po vnaprej določenem odstotku od izvozne cene.

Nedovršena proizvodnja je naziv za predmete dela, ki so v procesu predelave, vendar še vedno niso tako obdelani, da bi mogli preiti v menjavo (ni jih mogoče nedodelane prodati na trgu kot izdelke). Zaradi narave samega procesa proizvodnje je del predmetov vedno v obliki nedovršene proizvodnje.

Celotni dohodek je rezultat dela in poslovanja določene gospodarske organizacije v primerjalnem obdobju. Celotni dohodek predstavlja seštevek realiziranega blaga in storitev, realizacijo proizvodov in storitev, uporabljenih za lastne potrebe, realizacijo investicij v lastni režiji. V sestav celotnega dohodka spadajo tudi morebitne dotacije ter izredni dohodki in izredni izdatki.

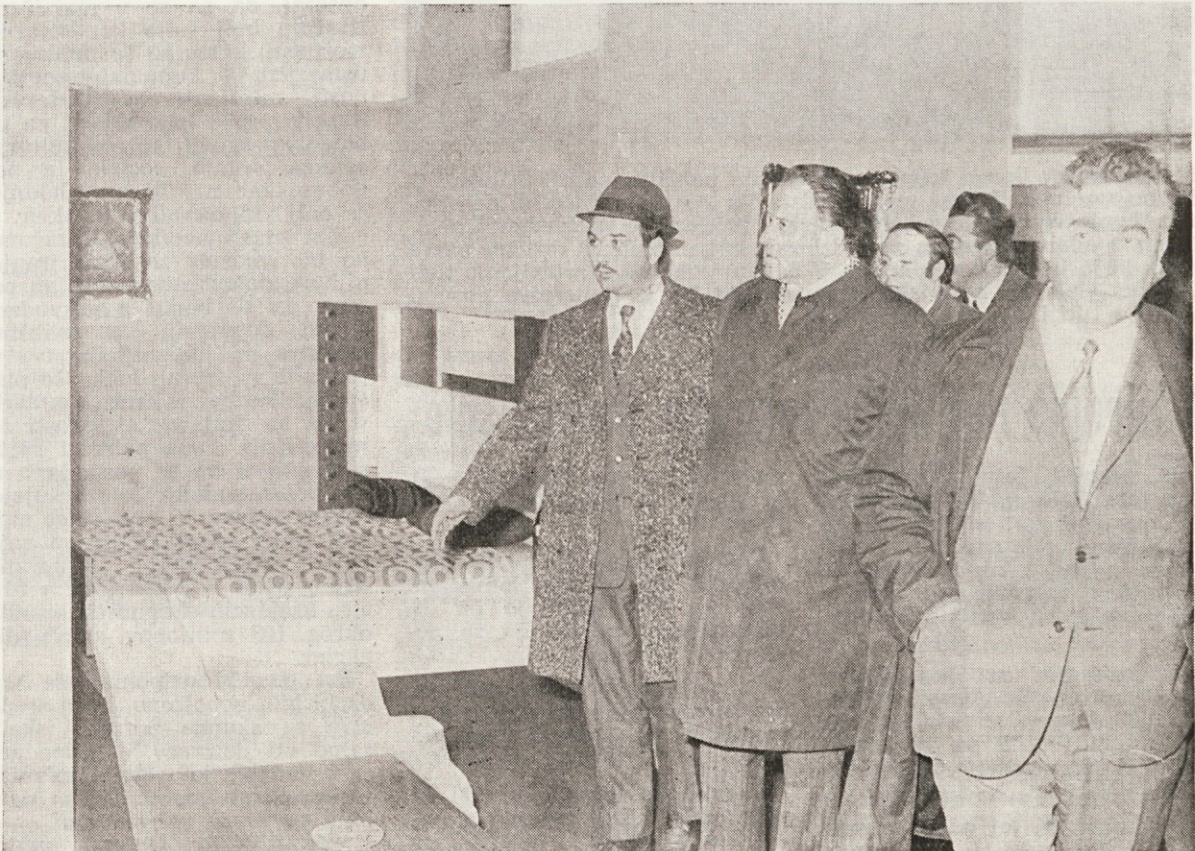
Ekonomski slovarček

Kredit je razmerje med kreditorjem in dobitnikom, v katerem prvi odstopa drugemu svoj denar, blago ali storitev za določeno časovno obdobje pod določenimi pogoji (na primer 1.000.000 dinarjev po 10% obrestni meri in na 10-letni vračilni rok). Kreditni odnosi so prostovoljni, včasih lahko stopajo fizične in pravne osebe v skladu z zakonskimi določili in če je zagotovljena kreditna sposobnost najemnika kredita. Navadno se krediti dajo zaradi realizacije na obrestih in za usmeritev proizvodnje in potrošnje. Po vsebini jih običajno delimo na potrošniške kredite in na gospodarske kredite. Krediti so lahko glede

na čas odplačila dolgoročni, srednjeročni in kratkoročni.

Emisija je izdajanje in plasiranje denarja, vrednostnih papirjev in obveznic države in promet. Pri izdajanju in plasiranju denarja v promet je treba skrbeti za ravnovesje potrebne količine denarja za maso blagovnih skladov, sicer lahko pride do nesoglasij v denarno-blagovnih odnosih.

Izvozna premija je denarni znesek, ki ga izvozniku določenega blaga plača država (družba) ali posamezna gospodarska organizacija za izvoženo blago. Tako se stimulira izvoz, izvozniku blaga pa se omogoča večja konkurenčna sposobnost na zunanjem trgu. Običajno se izvozna pre-

Tovariš Popit si je ogledal tudi naš salon pohištva

Kaj vpliva na prodajo pohištva

V proizvodnji pohištva se pogosto srečujemo s težavami v prodaji, ki si jih najrazličneje razlagamo. V tem sestavku bi rad prikazal osnovne dejavnike, ki bolj ali manj vplivajo na prodajo pohištva.

Jugoslovanska industrija pohištva ima vidno mesto v naši celotni industriji, saj se je njen delež 2,8% v celotni industrijski proizvodnji, delež izvoza pa je 2,5% (podatki za leto 1970 — Beograd).

Prodaja pohištva zavisi od ponudbe (proizvodnja in izvoz) ter povpraševanja (domača potrošnja in izvoz).

Ponudba pohištva je dokaj močna, kar nam pove naslednja tabela:

Država	Proizvodnja pohištva na prebivalca	Potrošnja pohištva na prebivalca	Razlika
Jugoslavija	7,4	5,7	+ 1,7
Slovenija	26,2	10,9	+ 15,3
Francija	11,8	11,9	- 0,1
Zah. Nemčija	19,1	19,3	- 0,2
Švedska	21,0	21,4	- 0,4

Vir: podatki FDC XX. Kongres UEA Rotterdam 1969.

Če je ponudba večja od povpraševanja, potem se pojavlja izvoz kot regulator tržnih viškov domačega trga. Proizvodnja nekega podjetja kot osnova ponudbe lahko vpliva na plasma pohištva z znižanjem cen, designom in oblikovanjem, urejenim servisom in nenehnim prilagajanjem proizvodnje pohištva zahtevam kupca. Mislim, da na prodajo pohištva veliko bolj vpliva povpraševanje. To obsega: obseg nacionalnega dohodka in njegove delitve, višino potrošniških posojil, stanovanjsko gradnjo, zaposlenost delavcev in selitve prebivalcev. Vsekakor pa najbolj vpliva na prodajo po-

hištva masa osebnih prejemkov in potrošniških posojil. V preteklih letih je znašal delež pohištva v osebni potrošnji prebivalcev okrog 9,6%. To pomeni, da vsak porast narodnega dohodka in osebnih dohodkov poraja večje možnosti za plasma pohištva. Zlasti je močan vpliv potrošniških posojil, kar prikazuje naslednja tabela:

Struktura prodaje pohištva po načinu plačevanja

	1967	v odstotkih		
		1968	1969	1970
— za gotovino	57	39	31	32
— na potrošniško posojilo	34	54	61	61
— z virmanom in čekom	9	7	8	7

VIR: podatki ZITA 1971.

preskrbljenost trga lesna industrija iskati nove možnosti za plasma v izvoz.

Ceprav je sestavek kratek, lahko v prihodnjem poslovnem procesu pri slabšem stanju prodaje pretehtamo vse našete dejavnike, ugotovimo njihov vpliv in temu ustrezno prilagodimo naš tržni nastop in proizvodni proces.

B. Mišič

Razgovor s predsednikom cerkniške občinske skupščine

(Nadaljevanje z 2. strani)

Gre za to, da bi del sredstev, ki so namenjena za stanovanjsko gradnjo, zasledoval širši družbeni interes in ne samo podjetniškega. To z drugimi besedami pomeni, da bodo ta sredstva namenjena predvsem za reševanje socialno zaostrenih vprašanj, ne pa toliko za kadrovske potrebe v gospodarstvu. Delno pa naj bi ta sklad reševal najnujnejše potrebe na področju družbenih služb, kar je prav gotovo tudi v korist celotnega gospodarstva, saj si ne moremo predstavljati, da bomo lahko uspešno delali in se razvijali brez potrebnih zdravnikov, učiteljev in drugih.

Te stvari so bile predlagane na podlagi analize sedanjih stanovanjskih razmer in na podlagi srednjeročnega programa v okviru občine in posameznih gospodarskih organizacij. Ker je bilo ugotovljeno, da so pri nas specifični stanovanjski pogoji, pričakujemo, da bo novo ustanovljena skupnost s konkretnimi odločitvami znala stanovanjsko politiko pravilno usmerjati.

VPRAŠANJE: Krajevne skupnosti dobivajo v našem življenju vse pomembnejšo vlogo. Kako je z njihovimi programi in financiranjem?

ODGOVOR: Krajevne skupnosti so imele pomembno vlogo že do sedaj. Zdaj še ni čas, da bi širše govoril o njihovem novem oblikovanju, ker zadeve še niso dovolj zrele, bo pa za to še dovolj priložnosti.

Za letos bi rekel, da so programi krajevnih skupnosti zelo obsežni, da pa se v marsičem izražajo bolj želje kot stvarne možnosti. Letos so še predvsem usmerjeni v komunalne dejavnosti — urejanje naselij, elektrifikacija, ceste ipd., skoraj pa ni ostalih področij, kot so kultura, telesna vzgoja, sociala in podobno, kar naj bi v prihodnje še bolj vključevali v ta okvir.

Kot sem omenil, v proračunu ne bo sredstev za financiranje njihove dejavnosti, prepričan pa sem, da se bomo z gospodarstvom dogovorili za tolikšna sredstva, ki jih gospodarstvo v sedanjih razmerah lahko še prispeva. Posebej je treba poudariti, da so krajevne skupnosti že mimo tega znale poiskati sredstva, naj si bo od gospodarstva ali posameznikov, ker rešujejo takšne zadeve, ki prebivalce najbolj težijo in za katere so najbolj pripravljeni prispevati. Kljub stiski s sredstvi bo v okviru krajevnih skupnosti zbranih okrog 100 milijonov starih dinarjev.

Pri tem bi pripomnil še to, da bi bilo nepošteno, če bi sredstva za skupne potrebe iskali samo od delavcev v gospodarstvu, ampak je treba pritegniti vse prebivalstvo, za kar so najbolj primerni referendumski.

VPRAŠANJE: Občani imajo največ kritičnih pripomb na komunalno ureditev (ceste, vodo-

vod, urejenost okolja), na pomankljivo storitveno dejavnost (obrti, servisi), na slabo oskrbo v trgovinah in gostiščih, na majhne možnosti za kulturno in športno dejavnost in še in še. Kaj bi jim lahko odgovorili?

ODGOVOR: Ni slučaj, da se občani pritožujejo na te zadeve, saj so to stvari, na katere naletijo vsak dan in od katerih je odvisen njihov družbeni standard. Srednjeročni program prav v ta področja usmerja precej prizadevanj, saj menimo, da prihaja čas, ko bo treba sem nameniti več sredstev in svojih sil, kar je bilo doslej — menim, da pravilno — usmerjeno v razvoj gospodarstva, to je osnove, od katere edino lahko pričakujemo sredstva za ta namen.

Konkretnim akcijam smo verjetno priče, naj si bo asfaltiranje cest, gradnji vodovoda ali posameznim ureditvam okolja. Ko bomo tudi v širšem okviru prebrodili probleme gospodarstva, mislim, da bomo tudi te stvari lahko hitreje reševali. Poleg sredstev pa bo potrebna večja organiziranost, o čemer sem že govoril. Zato se ne bi hotel izgovarjati samo na premajhna sredstva, ker so prav gotovo še rezerve v boljšem, kvalitetnejšem delu. Organizirati pa bo treba tudi širše in učinkovitejše družbeno nadzorstvo nad porabo teh sredstev.

Trd oreh — pravilna stanovanjska politika

Kar se tiče storitvenih dejavnosti, pričakujemo s spremembami republiških in občinskih predpisov in programa razvoja obrti, ki je že izdelan na tem področju, ki se je doslej zaradi naše širše politike vsekakor premalo razvijalo, korak naprej. Za slabo razvito storitveno dejavnost niso vzroki samo v predpisih in v politiki, ampak je še mnogo drugih dejavnikov, ki jih bo treba rešiti (kadri, sredstva,

gospodarska moč občine, šušmarstvo in podobno).

Na področju trgovine in gostinstva pričakujemo ob že omenjenih integracijah spremembe na bolje že v kratkem.

Področje kulture in športnih dejavnosti pa je najbolj odvisno od tega, kdaj bomo spoznali — ne samo nekateri, ampak vsi, tudi delavci in kmetje — da je tudi ta dejavnost za naše življenje potrebna in ko bomo našli sedanjemu času primerne oblike. Prav gotovo sredstva ne bodo rešila vsega. Lahko pa rečem, da se tudi to iz leta v leto izboljšuje, kakor se dviga splošna raven našega prebivalstva.

Verjetno pa premalo vemo, kaj se pri nas dogaja, pa smo zato hitro pripravljeni kritizirati.

VPRAŠANJE: Prav gotovo ni lahko biti »župan«. Kakšne so vaše največje težave in kdaj imate največ zadoščenja pri svojem delu?

ODGOVOR: Največje težave pri delu izvirajo iz tega, ker še vse preveč mislimo, da »župan« odloča o vsem in sam lahko ureja vse občinske zadeve. To gotovo ni res in v sedanjem času, v sedanji organiziranosti, se v odločanje vključuje vse več ljudi, od skupščine, svetov, organov, interesnih skupnosti, do specializiranih ustanov, ki rešujejo celotno področje našega življenja.

Od tod izvira mnenje: župan naj reši!; še večkrat pa negotovanje: kaj pa se vtika v to?

Na predvečer Dneva žena smo v Salonu pohištva odprli že osmo likovno razstavo. Tokrat se je predstavila s svojimi ročnimi deli Marija Tominčeva. Njeni gobelini so sicer izdelani po Wiehlerjevih predlogah, vendar je avtorica sama izbirala in kombinirala različne barve svile, ki jo je vtakala v gobeline. V Salonu pohištva razstavljamo tudi idrijske čipke in muzejske eksponate, ki jih je ljubeznivo posodil muzej v Idriji.

Odpiramo nov letnik tehniške srednje šole

Dosedanjih letnikov srednje tehniške šole v Cerknici smo že navajeni kot stvari, ki jih srečujemo vsak dan. In vendar gre do sedanji h kraju, saj se bodo dijaki zaposlili kot tehniki ali pa odšli na študij v Ljubljano.

Z vodstvom matične šole v Ljubljani smo že dosegli soglasje, da odpremo v šolskih letih 1973/74 in 1974/75 po en letnik, da bi si tako podjetje preskrbelo stalen dotok osnovnega strokovnega kadra. K tej odločitvi nas je privedlo tudi dejstvo, da kljub razpisanim štipendijam nismo

mogli usmeriti zadostnega števila mladih na lesno šolo v Ljubljano.

Potrebno si bo še mnogo prizadevanj, da bo novi letnik zaživel — od vpisovanja pa do zagotovitve predavatelja za posamezne predmete.

Da pa bo podjetje še v prihodnje potrebovalo strokovni kader, menda ni treba posebej ugotavljati.

Tako bodo starejši delavci, ki so s svojimi žulji tovarno ustvarili, lahko odhajali v pokoj z zavestjo, da prepuščajo rezultate svojega dela sposobnim rokam.

B. Levec

NAŠI LJUDJE

Večina starejših delavcev se še spominja govoric takoj po vojni, ki so zadevale družbeno prehrano ob »skupnih kotlih«: Koliko bojazni in črnih misli na prihodnost je bilo pri tem! Nekateri so ta način prehrane primerjali s tistim v internaciji, češ: »Boste že videli, kaj pomeni skupni kotli! Kakali boste v dolgi vrsti in se prepirali med seboj za skorjo kruha ali makaronov v nezabeljenem kropu. Samo tega ne!«

Spominjam se neke že pokojne ženske, ko je za štedilnikom srkala čaj, izpod predpasnika pa je nosila drobtinice kruha: »To je zadnje, kar si še lahko privoščim. Kar pogledj tiale na sliko, v Ljubljani že imajo skupne kotle.« Slika na stenskem kalendarju pa je kazala prvo količino staljenega železa, ki je tekla v livarsko ponev v ljubljanskem Litostroju. Verjetno je tudi ženska vedela, kaj slika zares predstavlja, vendar se je za boj proti skupnem kotlu poslužila vsega, kar bi v ljudeh vzbudilo strah in bojazen pred prihodnostjo.

Prav tedaj so se res pojavljale tudi prve delavske menze, kot so jih imenovali. Priznati moramo, da hrana v njih ni bila niti preveč kalorična niti okusna. Sicer pa je bilo tudi ob domačih štedilnikih približno tako, ker je

Marija Strle

hrane povsod primanjkovalo. Prav nič na boljšem niso bili tisti delavci, ki so malice nosili od doma. Košček trdega kruha, da bi se človek lahko počesal z njim, in steklenica mleka ali grenke kave. Sem pa tja morda tudi košček mesa.

Ne glede na to so delavske menze postale potreba, pa tudi moda. Tudi z nabavo hrane je bilo čedalje manj težav. Tako se je še naš kolektiv odločil napraviti korak naprej. Za potrebe kuhinje in jedilnice smo preuredili prostore tedanjih garaž. Ko so prišli občinski možje zadevo pregledat zaradi izdaje obratovalnega dovoljenja, so vse skupaj gledali nekoliko pomilovalno. V svoje papirje so zapisali kup pripomb, mi pa smo ponižno kimali, rekoč: »Kar zapišite vse, kar se vam zdi narobe, vse nepravilnosti in pomanjkljivosti bomo takoj odpravili.«

Na tiho smo se jezili na zahteve komisije, češ: »Do sedaj ni bilo nikogar blizu, ko smo imeli malice v torbah po kotlih delavnic. Kar naenkrat pa tako dušebrižništvo in skrb za človeka.«

No, komisija je opravila svoje poslanstvo, mi pa smo iskali žensko, kateri bosta poverjeni kuharica in skrb za dobro prehrano. Malo pred tem se je pri nas zaposlila **Marija STRLE**. Iz vpisov v delovni knjižici je bilo videti, da je bila pred tem zaposlena v gostinstvu. Po razgovoru z njo smo ugotovili, da se je sukakala v glavnem za štedilnikom.

Ena skrb manj — kuharico že imamo, le še pomočnico ji bomo našli, pa bo stvar urejena.

Končno smo kolektivu objavili novico: Dne tega in tega začne obratovati ...

Vsa zadeva je dokaj lepo stekla. Kuharici sta se trudili, da bi bila hrana kar najbolj okusna, delavci pa so z zadovoljstvom vrteli zobotrebce po ustih. »Kar tako naprej!« so odgovarjali na vprašanja o kvaliteti in okusu hrane.

»Marija, kot vemo, si v kuhinji že vrsto let. V njej si takorekoč odrasla. Kaj te je vodilo v ta poklic?«

»Res je! Kar se spominjam, sem imela rada opravka v kuhinji. Moje veselje je opazila tudi mati. Dovolila mi je zaposliti se v gostinstvu, boljše rečeno — v gostilniški kuhinji. Zasebni gostinjec, pri katerem sem bila zaposlena, je bil zelo sposoben kuhar. Precej njegovega znanja sem pridobila tudi jaz.«

»Nedvomno je kuharski poklic nevhvaležen in vsak dan izpostavljen kritičnim pripombam, sicer pa je tudi fizično naporen?«

»Delo me ne utruja preveč, ker ga opravljam z velikim veseljem. Najtežje je to, ker s sodelavkami ne moremo ustreči željam in okusu vseh zaposlenih, saj so ljudje glede hrane čedalje bolj izbirčni in zahtevni. Včasih je bil pečen piščanec največja poslastica na mizi, danes ga nekateri sploh ne pokusijo. Ali: za malico pripravimo okusne makarone z mesno omako in še solato zraven. Prvi bo ves navdušen hvalil obrok, češ, po tej malici bom pa lahko delal, drugi pa bo klel in robantil, da makaronov sploh ne prenese, saj so se mu zamerili že pri vojaki. Spet tretji se hujuje: tukaj je za malico kislja repa, doma pa bo menda tudi nekaj podobnega. Vsem okusom in željam pa res ne moremo ustreči. Včasih tudi meni prekipi jeza nad o-

čitki, posebno, kadar vidim, da so neutemeljeni. Tedaj se tudi malo sporečem s kom, če ne gre drugače.«

Ne glede na občasne pripombe je Marija z vsemi svojimi »varovanci« v dobrih odnosih in ji tudi kakšne ostre besede nihče ne zameri.

»Kaj predlagaš, Marija, da bi bilo tvoje delo in delo tvojih sodelavk lažje?«

»Posebnih želja nimam, saj so delovni pogoji zelo dobri, posebno sedaj, ko sta kuhinja in jedilnica preurejeni. Kljub temu pa bi želela več miru pred malico in po njej. Pri tem mislim predvsem na tiste delavce, ki stalno hodijo na čaj, kavo ali sadne sokove. Posebno nekateri so kar prepogosti obiskovalci. Prav taki imajo potem pripombe, da so delovne norme previsoke, čeprav velik del delovnega časa prebijejo za pultom jedilnice«, je skoraj v jezi rekla. »Saj to vendar ni gostilna, da bi tu pili in se pogovarjali, kadar komu pride na misel.«

Tudi sam sem stal za tem »pregrešnim« pultom. Torej bo treba pogovor končati. Mimogrede sem se ozrl proti oknu kuhinje. Prepričan sem bil, da tam nekdo od »zdravstvenega osebja« cepi piščance. Marija številka dve, če jo lahko tako imenujem, mi svetuje, naj bolje pogledam. Glej, saj to je vendar Verica, ena od kuharic. Vsa čista, v snežno beli halji, pa tudi pričesko ima nekam bolničarsko, pripravljala piščance za naslednji dan.

Torej bodo spet piščanci, spet bo nekaj delavcev ostalo brez malice.

Predlagam, da spet uvedemo jedilnike iz povojnih časov: nezabeljen krompir, zelje, za priboljšek pa koruzne žgance.

F. Mlakar

Kako je z bolniško?

Ob družbenem in samoupravnem dogovarjanju o višini prispevka za zdravstveno zavarovanje za leto 1973 ne bo odveč, če se na kratko seznanimo s številom izgubljenih dni na račun bolovanj in nesreč pri delu.

V tabeli so prikazani podatki, povzeti iz statistike strokovne službe skupščine zdravstvenega zavarovanja ljubljanske regije.

Gospodarska org. ali enota	Število zavarov. 1972	I.—IX. 1972		izg. dne I.—IX. 1969	1970	1971
		izgubljeni dnevi	%			
Skupnost	227.625	1.925.300	4,6	39,01	3,9	4,4
Lesna industr.	9.536	157.858	5,8	29,85	5,8	5,4
Občina Cerkl.	4.896	41.800	4,4	37,06	3,8	4,1
Brest	1.900	20.935	4,7	32,40	4,5	4,4
KLJ Logatec	1.015	15.104	6,3	30,50	6,5	5,9

Če primerjamo izgubljeni dni v ljubljanski regiji z lesno industrijo in s stanjem v občinskem merilu, predvsem pa s sorodnim podjetjem, nam je stanje na Brestu dokaj jasno.

Dokaj ugodno razmerje v primerjavi z lesno industrijo nas ne sme uspraviti, saj odstotek izgubljenih dni iz leta v leto narašča.

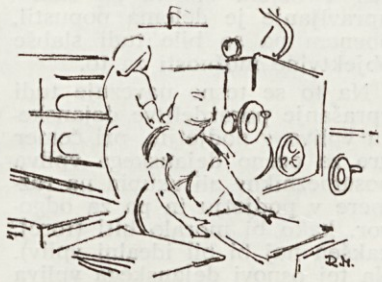
Med ostalim ne smemo prezreti dejstva, da sodi naša delovna organizacija med tiste, ki se ponajbolj uspešno gospodarjenja in z razmeroma dobro urejeno politiko delitve dohodka in osebnih dohodkov, kar je vsekakor eden od pozitivnih momentov, ki naj bi vplivali na zmanjšanje bolniškega staleža.

Če upoštevamo, da imamo z dokaj dobro organizirano preventivo v sklopu lastne obratne ambulante prednost pred ostalimi gospodarskimi organizacijami sorodne stroke, se bomo ob omenjenih odstotkih izgubljenih dni le morali navsezadnje zamisliti, ali smo res storili vse za zdravo počutje članov kolektiva in končno proučili tudi učin-

kovitost dosejanega nadzorstva nad izostajanjem z dela.

Končno 21.000 izgubljenih delovnih dni za tako močno delovno organizacijo ni tako malo, še posebej ob dejstvu, da moramo od teh dni kriti iz lastnih sredstev 69,5 odstotkov nadomestil. Kaj pa finančno predstavlja 21.000 izgubljenih dni za podjetje, vam bodo lahko najlažje povedali analitiki.

Š. Kralj

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O PRISPEVNI STOPNJI ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SPREJET

27. marca je centralni delavski svet na svoji redni seji sprejel sklep, da podjetje BREST pristopi k samoupravnemu sporazumu o prispevni stopnji za zdravstveno zavarovanje.

Sporazum so že prej sprejeli delavski sveti vseh poslovnih enot.

Letošnja proizvodnja

Obseg proizvodnje lahko trdno uporabimo za primerjavo gospodarjenja, ker z večjim izkoriščanjem kapacitet zagotavljamo racionalizacijo in zniževanje proizvodnih stroškov.

Letos je doseženi obseg proizvodnje do konca februarja v skladu s planskimi predvidevanji. Da bi bila uspešnost proizvodnih rezultatov čimbolj razumljiva, dajemo pregled doseženega obsega proizvodnje v prvih dveh mesecih za pretekla štiri leta.

Leto	Obseg proizvodnje v 000 dln	Bazni indeks	Verižni indeks
1970	27.083	100	—
1971	26.915	99	99
1972	39.767	147	148
1973	56.562	209	142

Gornja razpredelnica nazorno kaže gibanje obsega proizvodnje po letih. Zlasti je močan porast v zadnjih dveh letih, kar je posledica v spremembi proizvodnega asortimenta in večjega izkoriščanja kapacitet po rekonstrukciji in modernizaciji proizvodnje v preteklem obdobju.

Poprečna stopnja letne dinamike obsega proizvodnje v zadnjih

štirih letih znaša 27,2 odstotka, kar je visoko nad dinamiko rasti obsega proizvodnje v slovenski lesni inudistriji.

Osnovno povečanje proizvodnje je posledica proizvodnje finalnih izdelkov, medtem ko proizvodnja posameznih izdelkov zaradi surovinske osnove in omejenih kapacitet ostaja na isti ravni.

Prav zato so nujna in utemeljena investicijska vlaganja v razširitev kapacitet primarne proizvodnje (iverne plošče, žaga), ki zagotavljajo poleg povečanja obsega proizvodnje tudi večjo stabilnost podjetja, če upoštevamo tržna nihanja.

Doseženi obseg proizvodnje v letošnjih prvih dveh mesecih znaša 17,7 odstotka letnega plana, kar je za 1 odstotek nad normalno dinamiko doseganja plana. Tako rast obsega proizvodnje moramo zadržati tudi v naprej, ker nam zagotavlja uspešnejši finančni rezultat ob koncu leta.

Doseženi obseg proizvodnje je realiziran kljub oviram (pomanjkanje električne energije in re-promateriala, predvsem surovin), kar nam z maksimalni angažiranjem vseh zaposlenih daje poročilo za izpolnjevanje zastavljenih letnih nalog.

B. Mišič

Težave s surovinami

Organizacija Zveze komunistov v Tovarni pohištva Martinjak je na svojem sestanku ob koncu marca 1973 razpravljala o svojih dosežanjih prizadevanjih za izboljšanje gospodarskega in družbeno-političnega položaja, obenem pa pregledala izpolnjevanje akcijskega programa.

Ugotovitve so do neke meje zadovoljive. Še najprej pa ostaja nerešeno doslednejše izpolnjevanje ukrepov, naj si bo v poslovnih enoti, v podjetju, še posebej pa v občinskem merilu. Precej je tekla beseda o kritični dobavi surovin. Nerazumljivo postaja vprašanje, zakaj si proizvajalci surovin dovoljujejo dvigati cene, za finalno proizvodnjo pa so cene zamrznjene.

Sledil je zaključek, naj bi o tem vprašanju začeli resneje razpravljati ne samo v kolektivih Bresta, pač pa tudi v občinskem in republiškem merilu.

Pomembno vprašanje, o katerem so razpravljali, je bilo vprašanje normativov časa v poslovnih enoti. Delavski svet je v letu 1972 za leto dni zamrznil pri stalnih že utečenih izdelkih normativ časa. Ta ukrep se je izkazal za dobrega, vendar pa se ob tem kažejo vrzeli pri planiranju glede na preseganje normativov. Ker je to vprašanje zelo občutljivo, so sprejeli predlog, naj to ustrezne službe temeljito proučijo, naj pripravijo analizo, ki bi bila organom upravljanja osnova za razpravo in odločanje. Pri tem pa naj bi ne bil okrnjen

zaslužek delavcev, kar naj bi upoštevali pri cenikih del.

Komunisti so tudi sklenili, da je treba ustanoviti mladinski aktiv, saj ima sedaj vse pogoje, da samostojno deluje. Mladi imajo tudi svoj prostor, saj je bila obnovljena klubska soba v samskem domu.

I. Škrabec

PRAZNOVALE SMO

Praznovanje Dneva žena je tudi pri nas postalo že trdna tradicija. Ob tem nehote pomislimo na enakopravnost žena na vseh področjih družbenega življenja. Nagli družbeni in gospodarski razvoj je pritegnil žene v proizvodnjo, v upravljanje in v mnoge druge dejavnosti. V našem podjetju je od vseh zaposlenih kar 46 odstotkov žena.

Predstavniki sindikata so se tudi letos zavzeli, da bi žene našega kolektiva čim boljše preživele svoj praznik. Zaradi stabilizacijskih ukrepov so skušali urediti tako, da bi ta dan proslavljali skromno, v okviru možnosti. Sindikalne organizacije poslovnih enot so letos lahko same odločale o vrednosti daril.

Zadovoljne smo bile z darili, hvaležne za izkazano pozornost, hvaležne za priznanje in čestitke.

Enako so bile vesele te pozornosti tudi naše upokojenke.

Želim, da bi tudi v prihodnje vsaj enkrat na leto dobile vse delovne žene priznanje za svoje delo.

S. Mekinda

Umetne snovi — prihodnost v industriji pohištva

Navadno uporabljamo izraz »umetne snovi« za termoplastična tvoriva, iz katerih izdelujemo predmete za gospodinjstvo, telefonska ohišja, patentne svinčnike in podobno. S tem imenom označujemo tudi poliesterske smole, epoksidne smole, poliuretanske smole in drugo. Vsa ta tvoriva pa postajajo čedalje bolj zanimiva tudi za industrijo pohištva.

S stališča industrije pohištva je treba omeniti tiste umetne snovi, ki jih je mogoče uporabljati za izdelavo mehansko odpornih nosilnih struktur (razna lična ogrodja, deli omar, omare). V primerjavi z lesom je treba tem tvorivom omogočiti serijsko proizvodnjo in izdelavo posameznih delov v enem samem delovnem hodu. Izhodne surovine so praškaste, granulirane in tekoče snovi, ki se v strojih za predelavo oblikujejo in preidejo v trdno obliko. Pri tem je treba poudariti, da oblikovanje pohištva ali delov pohištva ni omejeno le na gladke površine, ampak so možnosti tudi za izdelavo različno profiliranih, enostransko ali dvostransko ukrivljenih površin z različno debelino sten.

Termoplasti

Termoplasti so z vidika svoje molekulske sestave bolj ali manj nagubane brezkončno dolge linearne molekule, ki pri povišani temperaturi intenzivirajo svoje gibanje tako, da drsajo ena ob drugi. To v praksi pomeni, da se tudi konstrukcijski material začne mehčati in pri kasnejšem segrevanju prehajati v bolj ali manj viskozno tekoče agregatno stanje. Če se tako pripravljena talina pusti ohladiti v nekem kalupu, dobi obliko kalupa. Tako dobljeni predmet pa lahko z novim segrevanjem zopet spremeni mo v tekoče stanje. V tem primeru govorimo o reverzibilnem postopku. Tehnologija predelave termoplastov temelji na dejstvu, da je pri temperaturi nad 100°C možnost reverzibilnega oblikovanja. Zato dobavljajo proizvajalci surovin te materiale v obliki granulata ali prahu. Termoplaste predelujemo z ekstrudiranjem, brizganjem livom, kalandriranjem in podobno.

Malokatero tvorivo je tako ugodno za proizvodnjo velikih serij kot termoplast. Velika pomanjkljivost termoplastov pa je,

hištva, pisarniškega pohištva in pohištvo manjših dimenzij. Ta material je tako uporaben predvsem zaradi lahke predelave, nizke cene in dobrih mehanskih lastnosti. Slaba stran novodura pa je, da ni odporen proti učinkovanju zunanjih vremenskih pojavov. Zato izdelki iz tega materiala niso primerni za zunanjo uporabo. Proti zunanjim učinkom pa je zelo odporen durethan. Prav zaradi teh lastnosti so sedeže na olimpijskem stadionu izdelali iz durethana.

Duromeri

Duromere sestavljajo prostorsko prepletene makromolekule tako, da je medsebojno gibanje posameznih delov molekul in s tem prehod v tekoče agregatno stanje s segrevanjem nemogoč. Zaradi prostorskega prepletanja molekul so duromeri obstojnejši proti učinkovanju toplote kot termoplasti. S segrevanjem jih ne moremo pretvoriti v prvotno stanje, zato pri duromerih govorimo o ireverzibilnem procesu. Pri temperaturi nad 200°C pa se mehanske lastnosti duromerov precej poslabšajo.

Proizvajalci surovin dobavljajo posamezne komponente v tekočem agregatnem stanju. Utrjevanje smole povzročimo z dodatkom utrjevalca. Utrjujejo jo s pomočjo kemične reakcije.

Najvažnejši Bayerovi duromeri, ki jih uporabljajo za proizvodnjo pohištva, so:

- nenasičena poliesterska smola,
- epoksidna smola,
- poliuretani (integralna pena

loydur, mehka pena moltopen in hladna pena).

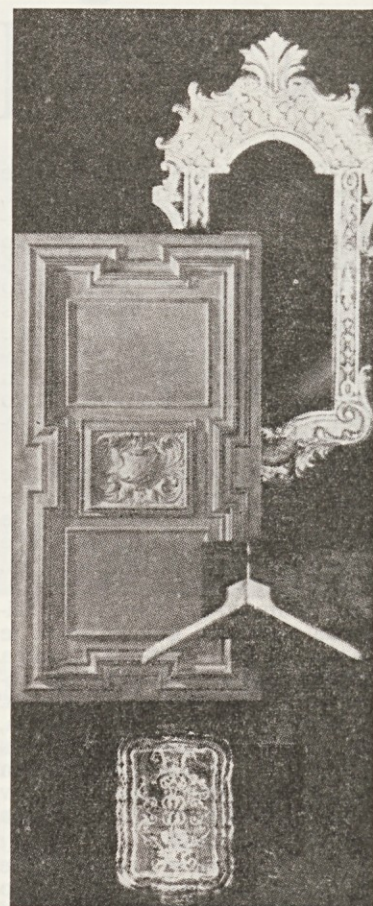
Nenasičena poliesterska smola, ojačena s steklenimi vlakni, predstavlja osnovno surovino za proizvodnjo pohištva iz poliestra. Tehnologija predelave temelji na brizganju vlaknate smole, na ročnem oblikovanju v hladnem ali v toplem postopku prepletanja. Sistem prepletanja je zlasti zanimiv za serijsko proizvodnjo. Prednost poliesterske smole je v nizkih investicijskih stroških.

Poliuretanska integralna pena baydur je odlična konstrukcijski material, z zelo dobrimi mehanskimi lastnostmi. Je eden izmed najbolj plemenitih materialov za proizvodnjo pohištva. Značilnost baydura je, da se istočasno s proizvodnjo goste trde pene tvori na površini trden brezporni pokrivni sloj. Tehnika proizvodnje baydura je podobna brizganemu livu. Investicijski stroški pa so v primerjavi s termoplasti mnogo manjši.

Penasti moltopen proizvajajo v obliki velikih blokov. Te bloke s primerno tehniko razrezujemo na ustrezne dimenzije.

Modificirani moltopen, tako imenovana hladna pena, ima odlično povratno elastičnost. Zato iz nje izdelujemo sedeže naslone.

Povsod po svetu, kjer delajo raziskave o obliki stanovanja za naslednjih trideset let, pridejo do zaključka, da bo treba klasično stanovanje zamenjati s fleksibilnim stanovanjem. Takšna stanovanja pa ne bodo mogoča brez uporabe umetnih snovi. Umetne

Različni izdelki iz poliuretana

snovi lahko prilagajajo pohištvo kar zadeva stila in tehnologije, obenem pa omogočajo v osnovi povsem novo notranjo arhitekturo.

A. Zidar

Izdelki iz termoplasta

Na osnovi povedanega pridemo do naslednjih zaključkov:

1. Umetne snovi uporabljamo za izdelavo pohištva ali delov pohištva med drugim tudi takrat, kadar gre za izdelavo ukrivljenih ali profiliranih površin. Vzroki so v tem, ker je čedalje težje dobiti prvovrstni kvaliteten les po normalnih cenah. Poleg tega pa ima les kot proizvod žive narave celo vrsto slabih lastnosti, ki povzročajo težave pri proizvodnji.

2. Umetne snovi imajo nekatere prednosti v primerjavi z običajnim tvorivom tudi takrat, kadar gre pri starem načinu konstrukcije za mnoge delovne operacije, ki si slede druga za drugo v določenem zaporedju. Z uporabo umetnih snovi pa je mogoče želeni proizvod izdelati v eni sami delovni operaciji.

3. Za proizvodnjo pohištva iz umetne snovi sta potrebni določena oprema in tehnologija, ki je povsem različna od opreme in tehnologije v običajni tovarni pohištva.

Razdelitev umetnih snovi

Na splošno razdelimo umetne snovi na:

- termoplaste,
- duromeroplaste.

Omeiniti je treba, da penasti in integralna tvoriva ne predstavljajo posebne skupine, temveč so to termoplastična ali duroplastična tvoriva v penastem agregatnem stanju.

ker je proizvodnja prototipa zaradi visoke cene naprav omejena (za razliko od poliestra). Prav tako je razumljivo, da izdelki iz termoplastov ne dosežejo tako visokih mehanskih trdnosti kot izdelki iz armiranega poliestra. S primerno konstrukcijo izdelkov pa tudi pri termoplastih dosežemo zadovoljive mehanske trdnosti.

Najvažnejši Bayerovi termoplasti, ki jih uporabljajo za proizvodnjo pohištva, so:

- ABS — polimerizat — novodur,
- celulozni ester celliodur,
- poliamid durethan,
- polikarbonat makrolon.

Vse te termoplaste v praksi predelujejo po že omenjenih postopkih. Pri proizvodnji pohištva prevladuje v glavnem tehnika brizganega liva. Izbira primerne termoplasta za določeno vrsto pohištva je odvisna od želenih lastnosti, uporabe in velikosti serije.

Malokron in cilliodur uporabljamo za proizvodnjo barvnih, transparentnih, popolnoma prozornih delov pohištva. Pri makrolonu pride do izraza večja trdnost. Celliodur pa je bolj odporen proti varenju. Iz obeh materialov so že izdelani primeri modernega pohištva.

V novejšem času je v proizvodnji pohištva opaziti tudi čedalje večjo uporabo durethana in novodura. Iz novodura predvsem izdelujejo elemente sedežnega po-

Samoupravni odnosi in dejanski vpliv

Pred časom je bil v Komunistu objavljen del analize javnega mnenja. Posvečen je bil aktualnim vprašanjem samoupravnih odnosov in gospodarske uspešnosti. Pripravil pa jo je dr. Bogdan Kavčič. Iz te analize povzemam nekatere ugotovitve, ki bi bile zanimive za člane naše delovne skupnosti.

Uresničevanje samoupravljanja prinaša spremembe tudi v organizacijo dela. Zato ugotovitve kažejo poleg ocene dela samoupravnih organov tudi obveščeno o njihovem delu, deloma pa tudi aktivno udeležbo posameznika pri upravljanju podjetja, ker je merjenje aktivne udeležbe za večino posameznikov še vedno na dokaj nizki ravni. Ocene o delu samoupravnih organov in ustvarjanju možnosti za sodelovanje delavcev pri samoupravljanju pa presenetljivo kažejo, da se stanje v opazovanih letih celo slabša. To pomeni, da so delavci leta 1971 slabše ocenjevali delo samoupravnih organov, jim manj zaupali in bili o njihovem delu tudi manj obveščeni, kot leta 1969. Dejstvo pa je, kot ugotavlja avtor, da smo prav v letih 1970—1971 nasploh posvečali manj pozornosti samoupravnim odnosom. V ospredju so bile zlasti ekonomske težave, družbeni interesi v ožjem smislu za samoupravljanje je deloma popustil, obenem pa so bile tudi slabše objektivne možnosti za to.

Na to se tesno navezuje tudi vprašanje porazdelitve dejanskega vpliva v podjetjih, pri čemer gre za oceno dejanskega vpliva posameznikov ali skupin na razmere v podjetju in pa za odgovor, kako bi moralo biti (torej, kakšen naj bi bil idealni vpliv). Na tej osnovi dejanskega vpliva vidimo naslednjo lestvico:

1. (generalni) direktor
2. šefi (direktorji) sektorjev
3. delavski sveti
4. vodje delovnih enot, obratovodje
5. kolektivni izvršilni organ
6. mojstri
7. Zveza komunistov
8. sindikat
9. delavci.

Pri porazdelitvi idealnega vpliva pa gre torej za vprašanje, koliko bi posameznik ali skupina morali imeti vpliva v podjetju

oziroma, kakšna je dejanska normativna shema o odnosu v delovni organizaciji v zavesti ljudi. Na tej osnovi se je izoblikovala naslednja lestvica: delavski svet, (generalni) direktor, šefi (direktorji) sektorjev, kolektivni izvršilni organ, sindikat, vodje delovnih enot oziroma obratovodje, delavci, mojstri in Zveza komunistov.

Poprečni zaželeni vpliv je torej precej drugačen od dejanskega, pri čemer naj bi imela Zveza komunistov najmanj vpliva na dogajanje v podjetju, porasti bi moral vpliv sindikata in delavcev, najmočnejši organ pa naj bi bil delavski svet.

Ob tem naj nanizamo nekaj bistvenih oziroma temeljnih ugotovitev:

Podatki, zlasti glede občutka odgovornosti, kažejo, da se pri delavcih zavest o celovitosti gospodarjenja v podjetju ni povečala. Še vedno jim je najbolj bistvena skupina, v kateri delajo, raven podjetja pa precej oddaljena. Več znakov celo govori, da slabi samoupravni položaj delavcev, kar seveda nujno zastruje odnose med vodenjem in upravljanjem. Vsekakor pa je ugodno, da delavci v letih, ki jih obsega raziskava, družbene norme v odnosih v naši družbi vedno bolj sprejemajo tudi kot lastne norme. Samoupravljanje namreč vedno bolj postaja merilo, po katerem delavci presojujejo tudi dejanske lastne delovne razmere. Skratka: vedno bolj postajajo samoupravljavci. Vendar samoupravna zavest še ni dovolj močna, da bi brez zunanje, politične moči lahko razbila centralizirano organizacijo. Zato je boj za uresničevanje temeljnih organizacij združenega dela, za približevanje odločanja delavcem družbeno razvojno nujen. Mnogi znaki krize v razvoju družbe izvirajo prav gotovo iz tega konflikta. Izsledki raziskave pa tudi zavračajo trditve, da so delavci nagnjeni k anarhičnosti; seveda

pa so za red, ki ga sami postavljajo in urejajo.

Kako pa je s samoupravnimi odnosi in dejanskim vplivom pri nas?

J. Klančar

Sindikati v Iverki

Pred kratkim je bil občni zbor sindikata tudi v Tovarni ivernih plošč, kjer je stari izvršni odbor napravil obračun svojega dela pred člani kolektiva.

Predsedniško poročilo je prebral tov. Ogrinc in v njem prikazal delo in dosežke dotedanjega izvršnega odbora. Delo sindikata je v razmerah na Iverki precej težje kot drugod, saj je nemogoče dobiti vse člane za akcije sindikata že zavrlo njihovega razdrobljenega delovnika.

Poročilo je dopolnila še informacija o gospodarjenju v preteklem letu, ko je poslovna enota dosegla ugodne poslovne rezultate in tudi z osebnimi dohodki držala korak s sosednjo tovarno. Naloga vseh je obdržati sedanjo raven proizvodnje, ki je dosegla zgornjo mejo, za dohodke pa poiskati druga določila, saj jih s proizvodnjo ni več mogoče večati.

V razpravi se je nato nekoliko enostransko razpravljalo o nagrajevanju izmen, nekritičen pa je bil tudi odnos do delavske restavracije. Večina težav nastane zaradi neinformiranja članstva, kar je področje, kjer bo moral sindikat v večji meri zastaviti svoje delo.

Novi izvršni odbor in vsi člani sindikata bodo imeli v naslednji mandatni dobi obilo dela, saj je potrebno še krepiti kritičnost kolektiva, podpirati stabilizacijska prizadevanja Bresta in razmišljati o ustanovitvi in vlogi TOZD pod skupno streho.

V. Potočnik

Ustanavljanje TOZD v občini

V zadnjem času smo veliko slišali o ustanavljanju TOZD. Kako teče ta akcija na območju cerkniške občine?

V začetku leta 1972 je bila pri občinskem komiteju Zveze komunistov Cerknica ustanovljena komisija za družbeno-ekonomске odnose, ki je bila koordinator te akcije. V letu 1972 je bila izdelana analiza, ki je prikazala dejansko stanje v oblikovanju TOZD.

Oblikovanje TOZD pomeni nov korak v razvoju samoupravnih odnosov. Njihov razvoj omejuje podrejanje in izkoriščanje, omogoča enakopravne odnose pri delu in preprečuje odtujevanje pogojev in rezultatov dela od delavcev ter prisvajanje dosežkov dela drugih, kar je v naši družbi temeljni vzrok protislovij.

TOZD je osnovna celica naše družbe, v kateri delavec ustvarja in deli dohodek v skladu z rezultati dela. To je gospodarsko, tehnično in tehnološko zaokrožena celota, ki lahko svoje izdelke vrednoti na trgu skladno s tržnimi zakonitostmi. Zato daje vsaka druga oblika odnosov do rezultatov dela možnosti za odtujevanje dohodka in dela od neposrednega proizvajalca, kar zmanjšuje produktivnost dela. Z uveljavitvijo TOZD gre pravzaprav za zaostroitev odgovornosti na vseh ravneh dela.

Zavedamo se, da se proizvajalne sile in proizvodni odnosi razvijajo in da so potrebne nenehne spodbude za dopolnitev našega sistema, vendar menimo, da je čakanje na zunanje rešitve del oportunitizma, ki mora biti del komunistom in vsem našim prednim silam naše družbe.

Samo, če bodo odločali o dohodku tisti, ki ga ustvarjajo, bodo onemogočili konflikte v delovnih organizacijah. Pogoje in cilje, usklajene z določili ustave, moramo strokovno in politično soočiti z dosedanjim upravljanjem in organizacijo dela, z odnosi v delovnih procesih, z družbeno-ekonomskim položajem organizacijskih enot (posebno dislociranih), z interesi delovnih in krajevnih skupnosti.

V začetku leta 1973 smo se odločili za združitev delovanja komisij pri političnih organizacijah (ZK, sindikat, SZDL), kar omogoča večjo strokovnost, aktivnost in prodornost.

Tudi letos smo v neposrednih stikih s podjetji pripravili analizo o oblikovanju TOZD. Le-ta je pokazal večjo aktivnost podjetij, zlasti po pismu tovariša Tita. Sedaj je okrog 60% podjetij v pripravah na samoupravne sporazume o ustanovitvi TOZD.

Ustanavljanje TOZD tesno povezujemo s srednjeročnim programom razvoja občine in so roki usklajeni z izdelavo razvojne programske strukture podjetij in prihodnjih TOZD. To je po mojem mnenju pravilna pot, saj ni naš namen ustvariti enote zaradi enot. Naš cilj je nova, kvalitetna in uspešna gospodarska stopnja rasti ob istočasnem razvoju samoupravnih odnosov, kjer bodo delavci odločali o dohodku in njegovi delitvi. Prav zato je potrebno stalno objektivno informiranje delavcev. Ne smemo dovoliti, da si izven delavcev z oportunističnimi načeli posamezne skupine prilasčajo pravice v odločanju.

Ustanavljanje TOZD je pospešilo integracijske procese, kjer prvi rezultati kažejo pravilne težnje (Škocjan Rakek — Jama Postojna, Nanos — Postojna, Kovinosservis Unec — Litostroj), saj pri tem ne gre samo za združevanje sredstev, temveč tudi dela. Zlasti združevanje trgovskih in gostinskih kapacitet z močnejšimi partnerji, vendar na osnovi enakopravnosti in solidarnosti TOZD, prinaša več možnosti za obvladovanje tržnega potenciala in večje kvalitete teh storitev. Težave se porajajo v podjetju Gramex — Ljubljana, ki je iz-

delal osnutek samoupravnega sporazuma o ustanavljanju TOZD tudi za enote v Novi vasi. Vendar je to bolj formalno zadoščenje ustavnim dopolnilom, ker ne razrešuje programske usmerjenosti te enote. V razgovoru z matičnim podjetjem in z enoto v Novi vasi smo se dogovorili, da je treba najprej zagotoviti materialno in samoupravno osnovo in na teh osnovah pripravljati TOZD. Ta pot je pravilna, ker nam jo potrjujejo najnovejše ugotovitve neresenih samoupravnih odnosov v tem podjetju. V Kmetijski zadrugi Cerknica se porajajo pozitivne težnje po združevanju s partnerji sosednjih občin. Vendar je predlog zadrugne organizacije nejasen in se ne vključuje v že sprejeti razvojni program občine. Menimo, da glede na specializacijo in splošno družbeno zainteresiranost zadruga ne more opravljati trgovsko in gostinsko dejavnost in bi jo morala povezati v prej omenjeni integracijski proces. Potem bi bila zadruga ob povezavi na večje sisteme sposobna obvladovati kmetijski

in tržni kompleks. Zadruga mora vključiti kmete — zasebne proizvajalce kot TOZD, ki se s svojo organiziranostjo kmetijske proizvodnje s pospeševalno službo, s kapitalnimi naložbami, hranilno službo, odkupom in s prodajo tržnih viškov kmetijskih izdelkov vključuje v asociacijo dela. Pri tem pa Kmetijska zadruga ne bi povsem izgubila trgovske dejavnosti, temveč bi se ta samo spremenila. To je odkup prodaje tržnih viškov, prodaja in preskrba opreme in reprovizivnega materiala za kmetijstvo. To je praktično specializacija, ki lahko rodi sadove in je v družbenem interesu upravljanja z družbenimi sredstvi.

Za zaključek naj omenim, da je treba pretehtati in dopolniti načrte o oblikovanju TOZD s konkretnimi roki, neposredne delavce pa sproti informirati. Na področju družbenih služb (PTT, šolstvo, zdravstvo) zaenkrat nismo ničesar storili, zato moramo pohiteti za uresničevanjem ustavnih dopolnil tudi na tem področju.

B. Mišič

Razgovor s slikarjem - naivcem S. Mikšetom

Napredek družbe je bil vedno tesno povezan z umetnostjo, saj so bili veliki umetniki pogosto tudi veliki znanstveniki. Človek vedno išče nekaj novega in to iskanje ga lahko pripelje v sam vrh umetniške ustvarjalnosti.

Le-to za uvod, predstavil pa bi vam rad človeka, ki ga skoraj vsi poznate kot delavca pri formatnih žagah v Tovarni pohištva Cerknica. Z devetnajstimi leti se je poročil in sedaj živi s svojo ženo in hčerkicama v montažni hišici svojega očeta na Loškem. Kletne prostore si je preuredil v prijetno stanovanje. Svoj prosti čas preživlja v majhnem ateljeju. Stene ateljeja so premajhne, da bi sprejele vse njegove slike, zato jih je vedno polna tudi dnevna soba. Na večini njegovih slik so motivi Cerkniskega jezera in okolice. Voda, čolni, kravina, oblaki, njive in vasi se ponavljajo skoraj na sleherni sliki, vendar povsod ob drugačnem doživetju. Za izhodišče mu služi predvsem trenutno doživetje. Barve na njegovih slikah so kot iz narave. Prelivajo

služim le za osnovne življenjske potrebe. Prvič sem razstavljal lani s skupino naivcev iz Kluba ljubiteljev umetnosti ob Dnevu mladosti. Prodaj sem nekaj slik. Z izkupičkom sem si obnovil zalogo oljnih barv, pa tudi platno sem nabavil iz zamejstva. Resno sem prijel za čopič in sedaj imam več kot trideset slik. Pripravljam se tudi za samostojno razstavo v Salonu pohištva. Upam, da bom kaj prodal in si spet obnovil zalogo materiala, ki ga rabim za upodabljanje. V tem času sem preštudiral tudi več del iz zgodovine umetnosti. S tem se precej obogatil svoje znanje, ki mi pomaga pri delu. Zame je v zgodovini slikarstva največji Paul Gauguin.

V svojem kratkem življenju je opravil ogromno delo. Povprašal sem ga tudi, česa si želi v prihodnje.

»Rad bi imel čas in sredstva za slikanje. Imam komaj nekaj čez dvajset let. Življenje je pred mano in upam, da bom še kaj dosegel.«

I. Najger

se ena z drugo, se stapljajo in hkrati ločujejo.

Vprašal sem ga, kako se je odločil za slikarstvo.

»Že kot šolar sem rad delal portrete in karikature. Z barvami sem začel šele pred nekaj leti, ker si jih nisem mogel privoščiti. Najprej sem slikal na lesenit in iverko. Hotel sem slikati z barvami, nisem pa si mogel privoščiti slikarskega platna, pa tudi pri nas ga je težje dobiti kot zlato. Na Brestu za-

KONČNO

KNJIŽNICA V CERKNICI

Javnost obveščamo, da bo v nedeljo, 1. 4. 1973 končno le odprta knjižnica v Cerknici. Ponovno delovanje knjižnice je omogočila Temeljna kulturna skupnost.

Otvoritev bo ob 10. uri v njenih prostorih v prejšnjem vrtcu. Ob slovesnosti bo tudi krajši kulturni program.

Letošnje pustovanje je bilo v našem malem mestu skladno s stabilizacijskimi ukrepi. Ni bilo ne veselje po lokalih ne podobnih prireditvah za širši krog občanov. Da pa ne bi naši potomci pozabili na pustno rajanje, so tudi letos uprizorili pogrebni sprevod z nagovorom. Središče skromnih priprav je bilo kot vselej v »ZAJFENCI«. Na Pepelnice dan se je pred Zajfenco zbralo precej radovednežev v pričakovanju, kaj bodo videli. Ob sedemnajsti uri je pogrebni sprevod pričel svojo običajno pot. Po obhodu je bil tradicionalni zaključek na mostu. »Pogrebni« nagovor je bil kar zanimiv, saj se je dotaknil problemov našega mesta. Sicer pa ni bilo dosti videti niti slikati. Veliko število gledalcev je pričala, da naši občani še niso pozabili na take shode. Zelo veseli bi bili organizatorji zborov volilcev, če bi se na sklic odzvala vsaj tretjina tistih, ki smo jih videli ob mostu. Za epilogo pa tole: Pristnega pustnega rajanja ni bilo. Mogoče bo omajana pustna tradicija čez čas le zaživela s pomočjo gostinskih in turističnih dejavnikov našega malega mesta. S. Bogovčič

ALI VESTE ...

(POSEBEJ ZA PRVI APRIL)

... da bi zaradi hude konkurence na našem živilskem trgu nekdo izmed proizvajalcev baje v kratkem začel svoje zadeve deliti kar zastoj. Gospodinje, pazite, da ne boste česa zamudile!

— 0 —

... da bo s prvim aprilom začela obratovati v našem malem mestu pralnica in servisna delavnica za avtomobile. Vodstvo, ki trenutno še nima lokacije, že sprejema prednaročila.

... da so se posamezni ljubitelji hortikulture v našem malem mestu za trdno odločili obnoviti in zasaditi vse nasade, si so jih zaradi svoje kratkovidnosti v prejšnjem letu pomendrali ali kako drugače poškodovali.

— 0 —

... da bo v sklopu našega turizma v letošnji sezoni začela obratovati poslovalnica za turistične usluge, kjer bodo občani med drugim lahko dobili še informacije, kje trenutno rastejo gobe.

Srednjeročni razvoj telesne kulture v naši občini

Komisija za sestavo srednjeročnega programa razvoja pri občinski skupščini je občinski zvezi za telesno kulturo naložila nalogo, naj sestavi program razvoja telesne kulture za obdobje 1972—1976.

Pri sestavi osnutka programa smo izhajali iz sedanjega stanja in iz dejanskih možnosti.

Trenutno stanje športnih objektov je tako, da niti eden ne ustreza osnovnim zahtevam srednje zahtevnih tekmovanj. Po temeljitem pregledu objektov in ob želji naših občanov po športnem delovanju smo izoblikovali središče osnovnega in strokovnega dela razvoja telesne kulture. Oblikovali smo tekmovalne panoge, ki že imajo tradicijo-zametke.

Osnovna središča takega razvoja so bila:

RAKEK — Nogomet, streljanje, namizni tenis, kegljanje, šah, smučanje — skoki, balinanje. **NOVA VAS** — Smučanje, streljanje in košarka.

STARI TRG — Smučanje, streljanje, šah, košarka ali rokomet, kegljanje, balinanje in namizni tenis.

CERKNICA — Košarka, nogomet, streljanje, šah, kegljanje, balinanje, namizni tenis, odbojka in smučanje.

Da bi ta središča zažvela, bo potrebno, da krajevne skupnosti kot osnovni nosilci aktivnosti dajo vsa pomoč, da bi osrednji program tudi uresničili.

Iz programa je videti, da želimo najprej dograditi sedanje objekte. Predvsem pa bo treba zagotoviti sistem financiranja izgradnje športnih objektov.

Novi zakon o delnem financiranju telesne kulture že daje prve osnove za sistematični razvoj. Ta zakon pa ne zagotavlja sredstev za investicije, češ, da nimajo vsi kraji enakih želja in potreb, zato je to prepuščeno skupščinam in njenim organom.

Sredstva v višini 0,28 % od bruto osebnega dohodka, ki se bodo

stekala v skupnosti telesne kulture, predstavljajo v naši občini za leto 1972 okrog 350.000 dinarjev. Po priporočilih ne bremenijo naših skladov. Iz tega sledi: če hočemo imeti osnovno telesno kulturo, je treba začeti z zbiranjem sredstev za izgradnjo športnih objektov.

V programu srednjeročnega razvoja je tudi predlog o izgrad-

nji športnih objektov iz dodatnega prispevka v višini sredstev, kot jih zagotavlja republiški zakon. Tako pridobljena sredstva bi prispevali vsi občani enako in enako koristili, po svojih željah in potrebah. Prepričani smo, da bo novo ustanovljeni telesno kulturni skupnosti z občinsko zvezo za telesno kulturo in družbeno političnimi organizacijami uspelo zagotoviti predvideni razvoj.

F. Kranjc

Tudi na zimski lesariadi - zadovoljivo

XIV. REPUBLIŠKO TEKMOVANJE GOZDARJEV, LESARJEV IN LOVCEV V SMUČANJU

Naša smučarska ekipa je tudi letos sodelovala na republiškem tekmovanju gozdarjev, lesarjev in lovcev. Letošnje tekmovanje je bilo na Pohorju pod pokroviteljstvom gozdnega gospodarstva Maribor in Marlesa.

Naše moštvo je bilo letos zelo okrnjeno, saj je bilo sestavljeno samo za eno tekmovalno disciplino, za moški tekmovalni razred v veleslalomu.

Manjkale so nam vse ostale ekipe no starostnih razredih, ženske ekipe in tudi vse tekaške ekipe.

Vendar pa iz rezultatov ene same tekmovalne discipline lahko sklepamo, da bi bila naša uvrstitev ob sodelovanju vseh ekip lahko zelo visoka.

V veleslalomu pri moških je bilo prijavljenih 259 tekmovalcev. Med njimi smo našli zelo zveneča imena: Peter Lakota, Andrej Klinar, Tine Mulej, Janez Smitek in drugi.

Med to izredno močno konkurenco so se naši uvrstili takole:

24. Vojko Debevc

26. Rudi Debevc

56. Ivan Zabukovec
81. Jože Funda
87. Franc Korošec
145. Franc Ivančič
147. Polde Mišič
155. Vasja Segar

Ekipni rezultati v veleslalomu:

1. GG Slovenj Gradec
2. GG Bled
3. Elan Begunje...
9. Brest Cerknica

Naši smučarji so se ekipno uvrstili na odlično 9. mesto med 51 ekipami. Za nami je bilo mnogo ekip iz znanih smučarskih središč, na primer Jelovica, Skofja Loka, GG Kranj, Stol Kamnik, Marles Maribor in drugi.

B. Resman

Kolesarji, mopedisti, avtomobilisti!

Zopet se vam nudi priložnost, da preizkusite svoje znanje. Športni delavci BRESTA so v sodelovanju z zvezo ljudske tehnike in ob pomoči AMD iz Cerknice organizirali **SPRETNOSTNO VOZŃJO**.

Tekmovanje bo 1. 4. 1973 ob 10. uri pri skladišču BRESTA v Cerknici (med skladiščem in Cerkniščico). Tekmovanje bo v naslednjih disciplinah:

1. Spretnostna vožnja kolesarjev (tudi Pony kolesa)
2. Spretnostna vožnja mopedov
3. Spretnostna vožnja osebnih avtomobilov.

Tekmovalna proga bo dolga okrog 200 metrov, a bo izredno pestra in zabavna za voznike in gledalce. Ovire in ocenjevanje temeljijo na Hezzel — Zanosnikovi metodi (kombinacija časovnih in točkovih rezultatov).

Prijave bo sprejemal organizator na tekmovalnem prostoru od 9. ure do 9.30. Tekmovanja se lahko udeleži vsakdo, ki je starejši od 14 let. Vozniki motornih vozil bodo morali pokazati veljavna vozniška dovoljenja.

Prvi trije iz vsake discipline bodo dobili praktične nagrade v skupni vrednosti 4.000 din.

Zaradi strokovne priprave tekmovalne steze in strokovnega vodstva tekmovanja je možnost poškodb skoraj izključena. Kljub temu bo zavarovalnica SAVA v reklamne namene brezplačno zavarovala vse tekmovalce in njihova vozila do polne vrednosti (brez odbitne franšize).

Tekmovalci in gledalci vabljeni, obeta se nam prijetno športno dopoldne.

Pripravljalni odbor

PIONIRSKA NOTRANJSKA LIGA

7. 4. Rudar Idrija : Cerknica
14. 4. Cerknica : Rakek
21. 4. Usnjar : Cerknica
28. 4. Cerknica : Rudar
5. 5. Rakek : Cerknica
13. 5. Cerknica : Usnjar

SINDIKALNO SMUČARSKO PRVENSTVO BRESTA

V izredno lepem in sončnem vremenu se je 3. marca v Novi vasi zbralo okrog 20 Brestovih smučarjev. Tekmovali so v smuku in veleslalomu.

Rezultati:

1. Rudi Debevc
2. Ivan Zabukovec
3. Polde Mišič
4. Jože Funda
5. Franci Korošec, itd.

Brestov obzornik, glasilo kolektiva Brest Cerknica. Odgovorni urednik Božo LEVEC. Ureja uredniški odbor: Tone KEBE, Božo LEVEC, Tone LOVKO, Franc MLAKAR, Stanka MEKINDA, Danilo MLINAR, Ivan NAJGER, Alojz OTONICAR, Janez PRAPROTNIK, Miha ŠEPEC, Ivan SKRABEC in Zdravko ZABUKOVEC. Tiska železniška tiskarna v Ljubljani.

PRED NOVO NOGOMETNO SEZONO

Nogometna sezona v Cerknici se prične 1. aprila. To ni šala, ampak igrali bomo zares. Prijateljske tekme so pokazale, da so nogometaši letos kar dobro pripravljani.

Razpored tekem je zelo ugoden in z malo športne sreče lahko osvojimo mesto pri vrhu.

1. 4. Cerknica — Apnar
8. 4. Turnir v malem nogometu
15. 4. Borovnica : Cerknica
22. 4. Cerknica : Napredek
29. 4. Medvode : Cerknica
6. 5. Cerknica : Mengeš
13. 5. Cerknica : Enotnost
20. 5. Cerknica : Induplati
27. 5. Črnuče : Cerknica

Mladinci:

1. 4. Cerknica : Apnar
15. 4. Slovan : Cerknica
22. 4. Cerknica : Mercator
29. 4. Medvode : Cerknica
6. 5. Cerknica : Mengeš
13. 5. Cerknica : Ljubljana
20. 5. Cerknica : Olimpija
27. 5. Črnuče : Cerknica

Kegljači tekmujejo

Od 21. februarja do 9. marca je bilo v okviru sindikalne organizacije skupnih strokovnih služb tekmovanje v kegljanju.

Sodelovanje na tekmovanju je bilo več kot zadovoljivo, saj se je tekmovanja udeležilo kar 63 tekmovalcev in 34 tekmovalk. Ob velikem športnem prizadevanju so bili doseženi naslednji najboljši rezultati:

Ekipno — moški

1. Oddelek za razvoj tehnologije 4.531 kegljev
2. Ekonomsko-finančni sektor 4.530 kegljev
3. Nabavna služba 4.380 kegljev

Ekipno — ženske

1. Ekonomsko-finančni sektor 2.756 kegljev
2. Oddelek za razvoj tehnologije 2.229 kegljev
3. Prodajni sektor 2.183 kegljev

Posamezno — moški

1. Karel Bahun 871 kegljev
2. Tone Zigmund 814 kegljev
3. Rudi Bizaj 798 kegljev

Posamezno — ženske

1. Dragica Pokleka 772 kegljev
2. Lidija Mlakar 722 kegljev
3. Ema Mele 671 kegljev

Kljub temu, da je bila udeležba nad pričakovano, želimo, da bi bilo v prihodnje na podobnih srečanjih še več članov naše poslovne enote. J. Škrlič

FILMI V APRILU

Čenjene obiskovalce obveščamo, da bodo večerne predstave od 1. aprila naprej ob 20. uri

1. aprila ob 16. in 20. uri — ameriški film SVETILNIK NA KONCU SVETA. V glavni vlogi Kirk Douglas.
2. aprila ob 20. uri — francoski film ZAKON V PECOSU. Western. V glavni vlogi Robert Hossein.
5. aprila ob 20. uri — francoski film NA MEJI BLAZNOSTI. Drama. V glavni vlogi Barbara Perkins.
7. aprila ob 20. uri — jugoslovanski film ŠČURKOŽER. Komedijska.
8. aprila ob 16. in 20. uri — italijanski film VELIKA PUSTOLOVŠČINA SKARAMOUCHA.
9. aprila ob 20. uri — italijanski film MOJ REVOLVER, MOJA PRAVICA.
12. aprila ob 20. uri — angleški film NEKAJ SE PLAZI V MRANKU. Grozljivka. V glavni vlogi Farley Granger.
14. aprila ob 20. uri — ameriški film OBESITE GA BREZ MILOSTI.

15. aprila ob 16. in 20. uri — ameriški film KONJENIKI. V glavni vlogi Omar Shariff.

16. aprila ob 20. uri — italijanski film VIKING Z JUGA.

19. aprila ob 20. uri — ameriški film TRI ZLATE KAČE. Kriminalka. V glavni vlogi Tony Kendall.

21. aprila ob 20. uri — ameriški film CATCH-22. Odlična vojna drama. V glavni vlogi Orson Welles.

22. aprila ob 16. in 20. uri — ameriški film SLAČENJE. Drama. Znameniti režiser Formann.

26. aprila ob 20. in 27. aprila ob 16. uri — ameriški film LOVCI NA SKALPE. V glavni vlogi Burt Lancaster.

27. aprila ob 20. uri — ameriški film MISIJA MARS. Iz sveta fantastike.

28. aprila ob 20. uri — ameriški film SMEŠNO DEKLE. Drama. V glavni vlogi Omar Shariff.

29. aprila ob 16. in 20. uri — ameriški film SUPERDIABOLIK.

30. aprila ob 20. uri — ameriški film ZANKA ZA MORILCA. Kriminalka. V glavni vlogi Gregory Peck.

Uspešen lov na našem jezeru

AKCIJA ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE IZ CERKNICE RODILA USPEH. PRIJELI SO SEDEM KRIVOLOVCEV, KI SO V ENI URI NA NEDOVOLJEN NAČIN UJELI KAR 106 RIB.

Že dalj časa vemo, da posamezniki na nedovoljen način in z nedovoljenimi pripomočki — z eksplozivom, ostmi in zankami ropajo po Cerkniskem jezeru. Poseben ugoden del jezera je v gornjem delu, ki ga ima pod svojo upravo Zavod za ribištvo.

Na sestanku predstavnikov Zavoda za ribištvo in tajništva za notranje zadeve je bilo omenjenih mnogo problemov, ki so povezani z gospodarjenjem z jezerom, in z varovanjem vodnega živalstva. Povezave med Zavodom za ribištvo in Ribiško družino Cerknica skorajda ni. Zavod ima svojega čuvaja, ki je spriču obsežnega področja in posameznih gorečnejših — krivolovcev nemočen. Ugotavljajo, da bodo morali čuvajsko službo in nadzor na Cerkniskem jezeru ce-

lo potrojiti, če hočejo obvarovati življenje v jezeru pred obsežnejši, ki ropajo in uničujejo vse, kar je živega v njem.

Kljub visokim kaznim za nedovoljen lov se zadeva ni popravila. Zato pripravljajo poseben cenik, ki bo natančno določal ceno za vsako, na nedovoljen način ujeto ribo ali raka.

Kako posamezniki izkoriščajo bogastvo jezera za svoje osebne koristi, pove dejstvo, da celo nekatere hotele v Sloveniji oskrbujejo s ščukami in raki iz jezera. Med rednimi člani ribiške družine teh prestopnikov ni. So pa ravno iz tistih vasi okoli jezera, v katerih je zelo malo članov ribiške družine, ali pa jih celo ni.

Ugotavljajo torej, da je zadnji čas, da s skupnimi močmi in ob sodelovanju z lovsko in ribiško družino ter z ustreznimi organi stopijo na prste vsem tistim, ki so ali bodo na kakršen koli nedovoljen način lovili in uničevali vse, kar je v jezeru. Š. Bogovčič